

İQTİSADİYYAT

www.iqtisadiyyat.com

Həftəlik iqtisadi, ictimai-siyasi, müstəqil qəzet

Qiyməti razılaşma yolu ilə

Qəzet 1999-cu ildən çıxır

İ.Əliyev: “İkinci Qarabağ müharibəsi tarixi Zəfərimizdir. Azərbaycanın çoxəsrlik tarixində buna bənzər qələbə olmamışdır”

Avqustun 16-da Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Kəlbəcər və Laçın rayonlarında olublar. **Prezident İlham Əliyev:** Yolumuz Kəlbəcərdir, işğaldan azad edilmiş Kəlbəcərdə. Ömər aşırımından keçərək Kəlbəcərdə gedirik. Bu yol son bir neçə ay ərzində genişləndirildi. Çünki bu yol demək olar ki, keçilməz idi. İndi yol boyunca tunellər tikilir. Tunellər tikildikdən sonra gediş-gəliş çox rahat olacaq. Amma hələlik biz bu yoldan istifadə edirik və bu gözəl mənzərələr də göz oxşayır. Kəlbəcərin mənzərələri indi daha da gözəldir. İndi yolumuza davam edirik. Bu aşırımın hündür hissəsində dayanaraq bir daha Azərbaycan xalqını tarixi Zəfər münasibətilə təbrik etmək istəyirəm. Müharibədən sonra Kəlbəcərdə ilk səfərimdir. Bir neçə tədbir nəzərdə tutulur. Kəlbəcərin bərpası, yenidən qurulması prosesinə start veriləcəkdir.

Qarabağ və Şərqi Zəngəzur Azərbaycandır!

Dövlətimizin başçısı və birinci xanım Toğanalı-Kəlbəcər avtomobil yolu üzərində Murovdagında inşa olunaçaq 11.6 kilometrlik tunnelin təməlinin qoyulması mərasimində iştirak ediblər.

Sonra Prezident İlham Əliyev Kəlbəcər Kiçik Su Elektrik Stansiyasında görülən işlərlə tanış olub. Hazırda Kəlbəcər rayonunun ərazisində Lev çayı üzərində 4.4 MVt gücündə “Kəlbəcər-1” Kiçik Su Elektrik Stansiyası tamamilə yenidən qurulur, stansiyanın maşın zalı, aqreqatı, generatoru, idarəetmə panelləri, transformatorları yenilənir.

Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva 110/35/10 kV-luq “Kəlbəcər” yarımstansiyasının açılışında iştirak ediblər. Dövlətimizin başçısı işğaldan azad edilmiş ərazilərin ən qısa vaxtda Azərbaycanın ümumi enerji sisteminə qoşulması, bu ərazilərin dayanıqlı və fasiləsiz elektrik enerjisi ilə təchiz edilməsi məsələsinə xüsusi diqqətlə yanaşır. Bunun nəticəsidir ki, bu istiqamətdə işğaldan azad edilmiş bütün yaşayış məntəqələrində, o cümlədən Kəlbəcər rayonunda genişmiqyaslı işlər həyata keçirilib. 110/35/10 kV-luq “Kəlbəcər” yarımstansiyasının qısa müddətdə inşası həyata keçirilən layihələrdən biridir.

Prezident İlham Əliyev Kəlbə-

cər-Laçın avtomobil yolu üzərində tikiləcək 3,4 kilometr uzunluğundakı tunnelin təməlini qoyub. Prezident İlham Əliyevin sərəncamına əsasən tikilən Kəlbəcər-Laçın avtomobil yolunun uzunluğu 72,8 kilometrdir. Birinci və ikinci texniki dərəcəyə uyğun tikiləcək yolun hərəkət hissəsinin eni 9-16 metr olacaq. İki və dörd hərəkət zolaqlı olacaq yol üzərində altkeçidlər və körpü inşa olunaçaq. Yol üzərində 3 tunnelin tikintisi aparılacaq. Tunellərin ümumi uzunluğu 9450 metr olacaq.

Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Laçın Beynəlxalq Hava Limanının təməlini qoyublar.

Laçın rayonunun Qorçu kəndinin ərazisində inşa ediləcək hava limanı bir neçə mühüm amili özündə ehtiva edir. İlk növbədə, şübhəsiz ki, burada aeroportun tikilməsi ümumilikdə bölgənin sosial-iqtisadi inkişafına təkan verəcək, turizm potensialının artırılmasına səbəb olacaq. Laçın hava limanının inşası həm də işğaldan azad edilmiş tarixi torpaqlarımızda aparılan abadlıq-quruculuq işlərinin miqyasını göstərir. Olduqca mühüm strateji əhəmiyyətə malik olan Laçın aeroportu logistik mərkəzlərin yaradılmasına da töhfə verəcək.

Sonra Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Kəlbəcər şəhərinə gəliblər. Dövlətimizin başçısı Kəlbəcər şəhərində Dövlət bayrağını ucaldıb və çıxış edib. O, deyib: - Hərbi əməliyyat nəticəsində torpaqlarımız işğaldan azad edildi. İkinci Qarabağ müharibəsi bizim tarixi Zəfərimiz kimi tarixdə əbədi qalacaq. Qələbə nəticəsində Kəlbəcər rayonu da Laçın və Ağdam rayonları ilə bərabər işğalçılardan azad edildi. Ermənistan noyabrın 10-da kapitulyasiya aktını imzalayaraq bu öhdəliyi də öz üzərinə götürmüşdür və Kəlbəcər, Laçın və Ağdam rayonlarını Azərbaycana qaytarmağa məcbur olmuşdur. İkinci Qarabağ müharibəsinin ilk günlərində döyüşlər gedən zaman Kəlbəcərin şimal hissəsi Azərbaycan Silahlı Qüvvələri tərəfindən işğalçılardan azad edilmişdir. Murov dağının ərazisində və ətraf yerlərdə şiddətli döyüşlər gedirdi, şəhidlər vermişdik. Ancaq strateji yüksəklikləri götürdük və bu yüksəkliklər bizə imkan verirdi ki, ermənilərin istifadə etdikləri nəqliyyat-kommunikasiya infrastrukturuna da nəzarət edəək. Beləliklə, biz Kəlbəcərin şimal hissəsində strateji

yüksəklikləri götürərək erməni silahlı qüvvələrinin hərəkətlərini bu istiqamətdə böyük dərəcədə məhdudlaşdırmağa bildik və faktiki olaraq onlar Basarkeçər-Kəlbəcər yolundan istifadə edə bilmədilər. Bu, hərbi əməliyyatın, əks-hücum əməliyyatının tərkib hissəsi idi. Biz əks-hücum əməliyyatını bir neçə istiqamətdə apardıq və hər istiqamət önəmli idi. Çünki biz artıq bəzi istiqamətlər üzrə müdafiə xəttini yaraaraq işğaldan azad edilmiş əraziləri geri qaytararaq erməni hərəkətlərini demək olar ki, iflic vəziyyətə salmışdıq. Bəzi istiqamətlər üzrə, sadəcə olaraq, hərbi manevrlər apararaq erməni silahlı birləşmələrinin başqa yerə göndərilməsinin qabağını alırdıq. Beləliklə, Kəlbəcərin bir hissəsi, kiçik olan hissə döyüş meydanında azad edildi. Ancaq əksər hissəsi, böyük hissə Ermənistan kapitulyasiya aktına imza atandan sonra azad edildi. Kəlbəcərin azad edilməsi tarixi hadisədir. Əlbəttə, biz torpaqlarımızı azad etmək üçün addımlarımızı elə atırdıq ki, bütün torpaqlar azad edilsin. Artıq bu da sirr deyil ki, danışıqlar dövründə masa üzərində olan təkliflər bizim maraqlarımızı qane etmirdi. Mən bunu açıq bəyan etmişdim və məhz buna görə təklif edilən variantla razılıq vermirdim. Çünki son 10 il ərzində nədən söhbət gedirdi - beş rayon Azərbaycana qaytarıla bilər, Kəlbəcər və Laçın rayonları isə keçmiş Dağlıq Qarabağda referendum keçiriləndən sonra Azərbaycana qaytarıla bilər. Əlbəttə, biz buna heç cür razı ola bilməzdik. Çünki heç bir referendumdan söhbət gedə bilməzdi. Mənim siyasətim ondan ibarət idi və mən bunu açıq şəkildə bəyan edirdim ki, bizim bütün torpaqlarımız işğalçılardan azad edilməlidir, ərazi bütövlüyü tam bərpa edilməlidir, bizə məsələnin yarımçıq həlli lazım deyil. Məhz buna görə edilən təkliflərə Azərbaycan tərəfi razılıq vermirdi. Ancaq sonra bilindi ki, Ermənistan da buna razı deyil. Çünki Ermənistanın məqsədi bu torpaqları, əbət edilmiş bütün torpaqları əbədi işğal altında saxlamaq idi. Torpaqları təhvil vermək istəyən 6 xətt müdafiə is-təhkamları qurmadı. İndi bilinir ki, onların məqsədi status-kvonu əbədi etmək, bizə bir qarış torpaq qaytarmamaq, məsələni uzatmaq idi. Onlar öz xarici havadarlarına güvənərək bunu 30 il ərzində həyata keçirirdilər və istəyirdilər ki,

PREZİDENT İLHAM ƏLİYEV BELÇİKANIN AZƏRBAYCANDA YENİ TƏYİN OLUNMUŞ SƏFİRİNİN ETİMADNAMƏSİNİ QƏBUL EDİB

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev avqustun 24-də Belçika Krallığının ölkəmizdə yeni təyin olunmuş fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri Mişel Pitermansın etimadnaməsini qəbul edib. Söhbət zamanı Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Belçika Krallığına səfərləri və bu səfərlər zamanı Belçikalıların Kralı Əlahəzrət Filiplə görüşləri xatırlanaraq, bu görüşlərdə ölkələrimiz arasında əməkdaşlığa dair çox səmərəli müzakirələrin aparıldığı bildirilib.

Görüşdə Azərbaycan Respublikası ilə Belçika Krallığı arasında əlaqələrin genişləndirilməsinin önəminə toxunularaq, əməkdaşlığın konkret sahələrinin müəyyənləşdirilməsi, o cümlədən ticarət döviyyəsinin artırılması istiqamətində praktiki addımların atılmasının vacibliyi qeyd edilib.

Səfir Mişel Pitermansın ölkəmizdə diplomatik fəaliyyəti dövründə ikitərəfli münasibətlərin inkişafına töhfə verəcəyinə ümidvarlıq ifadə olunub.

bundan sonra da 300 il ərzində bunu həyata keçirsinlər. Hesab edirdilər ki, bu siyasət onlara xeyir gətirəcək. Hesab edirdilər ki, Azərbaycan öz torpaqlarını müharibə yolu ilə azad etməyəcək. İkinci Qarabağ müharibəsi, bir daha demək istəyirəm, tarixi Zəfərimizdir. Azərbaycanın çoxəsrlik tarixində buna bənzər qələbə olmamışdır. Ancaq bu gün İkinci Qarabağ müharibəsi ilə bağlı bu sözləri deyərək bir məsələyə diqqət yetirmək istəyirəm. Bu müharibə, eyni zamanda, erməni mifologiyasının tamamilə məhv olması deməkdir. Çünki uzun illər ərzində, otuz il ərzində ermənilər dırnaqarası “hərbi qələbə” ilə öyünürdülər. Ermənilər bir neçə mif uydurmuşdular ki, onların ordusu “yenilməz ordu”dur və onların ordusu bu torpaqları əbədi işğal altında saxlaya bilər. Biz bu mifi dağıtdıq. Erməni ordusu yoxdur bu gün. Erməni ordusu tamamilə məhv edildi. İkinci mif ondan ibarət idi ki, erməni əsgəri “cəsur”dur və istənilən müharibədə qalib gələ bilər. Biz bu mifi də darmadağın etdik. Erməni əsgəri fəraridir, qorxaqdır. Onlar özləri etiraf edirlər və bu da sübut olundu ki, müharibə dövründə Ermənistan ordusunda 10 min fərazi olmuşdur. Erməni əsgəri fəraridir. Növbəti mif isə o idi ki, azərbaycanlılar öz torpaqları uğrunda vuruşmayacaqlar, onlar bu vəziyyətlə barışılar və əgər otuz il yaxın müddət ərzində müharibə başlasaybsa, bundan sonra da başlamayacaq. Bu mifi də biz dağıtdıq. Biz göstərdik ki, bu vəziyyətlə heç vaxt barışmaq fikrində deyildik. Mən bunu dəfələrlə deyirdim. Bu mifologiya da darmadağın edildi. Növbəti mif onların dırnaqarası “sərkərdələri” ilə bağlı idi. Guya Ermənistanda elə görkəmli general, sərkərdə var ki, onlar istənilən hərbi vəziyyəti yerinə yetirə bilərlər. Biz gördük ki, onların generaları oğrudurlar, “tuşenka” satandırırlar. Onların sərkərdələri də qorxaqdırlar, fəraridirlər. Xocalı cəlladları Köçəryan, Sarkisyan, Ohanyan müharibə zamanı Qarabağa soxulmuşdular, orada idilər. Amma görəndə ki, müzəffər Azərbaycan Ordusu öz torpaqlarını qəhrəmancasına azad edir, qaçdılar gizləndilər. Soruşmaq lazımdır onlardan, oradan nəyə görə çıxdılar? Onlar Xankəndidə idilər, üçü də. Niyə qaçmısınız? Niyə gizlənmisiniz? Mən demişəm, bir daha deyirəm, o dəmir-dümürləri çıxarın, onları

atın zibil yeşiyinə. Siz fərarisiniz, qorxaqsınız. Biz sizi məhv etmişik. Xocalı soyqırımında ən fəal rollarıdan birini oynayan keçmiş müdafiə naziri Şuşadan güclə canını qurtardı, son anda canını qurtardı. Dovşan kimi qaçmışdılar. Biz onları məhv etmişik. Onların dırnaqarası “qəhrəmanlarını”, “Artsax”, olmayan “Artsax” qəhrəmanlarını məhv etmişik. Onlar bu damğa ilə əbədi yaşayacaqlar. Fərarilər, satqınlar, cəlladlar, qorxaqlar - onlar ancaq əliyalın əhali ilə müharibə apara bilərlər. Necə ki, vaxtilə Xocalını işğal edəndə burada demək olar ki, onlara müqavimət göstərən qüvvə yox idi, mülki vətəndaşlar idi. Bax, bu evlərdə yaşamış mülki vətəndaşlar idi və aprel ayında hələ burada qarlar əriməmişdi, onların böyük hissəsi burada həlak oldu. Onlar buradan Gəncə istiqamətinə, o Murov dağının üstündən, Ömər aşırımından keçərək onlara pusqular qurdular. Onları - uşaqları, qadınları, qocaları qətlə yetirdilər. Onlar məcbur olub ayaqyalın, qarlı-şaxtılı havada Ömər aşırımından keçərək, on kilometrərlə yolu qat edərək buradan çıxmalı idilər. Bir çoxları da yolda qaldı, dondu, öldü. Bu, erməni vəhşiliyidir. Biz vəhşiləri məğlub etdik. Biz bölgəni vəhşilərdən, faşistlərdən xilas etdik. Bunu heç kim heç vaxt unutmamalıdır. Erməni mifologiyasının biri də o idi ki, guya ermənilər qədim tarixə, mədəniyyətə malikdirlər və burada “vəhşi müsəlmanlar” arasında qalıblar. Guya ki, o, Qafqazda mədəniyyətin ocağıdır, beşiyidir, yaxud da son məntəqəsidir. Onların mədəniyyəti, bax, budur. Bax, bu binalardır, qazılmış qəbirlərdir, dağıdılmış məscidlərdir. Bunu hansısa başqa planetdən gələn yadplanetli yox, erməni edib. Ermənilər işğal dövründə, eyni zamanda, bizim təbii sərvətlərimizi də qanunsuz olaraq talan edirdilər. Bu işlərdə bəzi xarici şirkətlər onlara yardım edirdi. Bu şirkətlərin indi iki yolu var: ya bizə təminat ödəyəcəklər, ya da ki, beynəlxalq məhkəməyə gedəcəklər. Artıq məhkəmə prosedurları başlamışdır. Buna biz start verdik, tanınmış beynəlxalq hüquq şirkətlərini dəvət etdik və indi məhkəmə işləri hazırlanır. Biz isə indi genişmiqyaslı bərpa işlərinə start verdik. O cümlədən Kəlbəcər və Laçın rayonlarında, Şərqi Zəngəzur regionunda. Artıq bu işlərin bir hissəsi bu gün qeyd olundu - yarımstansiya fəaliyyətə başladı, su elektrik stansi-

yasının tikintisi ilə tanış oldum, Laçın rayonunda beynəlxalq hava limanının təməli qoyuldu, iki tunnelin təməli qoyuldu və digər infrastruktur layihələri artıq icra edilməkdədir. Biz, eyni zamanda, Kəlbəcər, Laçın istiqamətində dövlət sərhədimizi möhkəmləndiririk. Bu sərhəd 30 ilə yaxın müddət ərzində ermənilərin əlində idi və biz may ayında qarlar əriyəndən sonra bu sərhədlərə çıxmış, öz mövqelərimizi tutmuşuq, Zəngəzurda yerləşmişik və orada möhkəmlənirik. Bu, bizim torpağımızdır. Bildiyiniz kimi, mənim Sərəncamımla 14 iqtisadi rayon yaradıldı. Onların arasında iki iqtisadi rayonun yaradılması diqqət çəkdi - Qarabağ və Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonları yaradıldı. Hesab edirəm ki, bu da çox düzgün addımdır. Bu, həm tarixə əsaslanır, eyni zamanda, gələcəyə əsaslanır. Çünki, həm Qarabağ, həm Zəngəzur bizim tarixi dədə-baba torpağımızdır. Qarabağ iqtisadi rayonunda bütün Qarabağ bölgəsinə aid olan rayonlar birləşdi. Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonunda Şərqi Zəngəzurda dədə-baba torpaqlarımızda dədə-baba torpaqlarımıza qaytaracağıq. Belə planlar var və bu da təbii. Çünki bizim vətəndaşlar indiki Ermənistan ərazisindən, təkcə Zəngəzur mahalından yox, Göycə mahalından da, - bura ilə həmsərhəddir, - zorla qovulmuşlar və onların tam haqqı var ki, gedib öz dədə-baba torpaqlarında yaşasınlar. Biz bunu sonrakı mərhələyə saxlayırıq. İndiki mərhələdə bizim əsas vəzifəmiz müharibənin nəticələrini möhkəmləndirməkdir, azad edilmiş torpaqlarda möhkəmlənməkdir. Azərbaycan-Ermənistan sərhədində bundan sonra da mövqelərimizi gücləndirməkdir. Yenidənqurma, bərpa işlərinə artıq start verilib, bu da əsas vəzifələrdən biridir. Keçmiş məcburi köçkünləri azad edilmiş torpaqlara təcridən qaytarmaq da gündəlikdə duran məsələdir. Beləliklə, biz bundan sonrakı əsas hədəfləri düzgün müəyyənləşdirərək, bu hədəflərə çatmağa da nail olacağıq. Biz bu gün buradayıq, Kəlbəcərdəyik, Azərbaycanın çox gözəl guşələrindən biri olan Kəlbəcərdəyik və biz bundan sonra burada əbədi yaşayacağıq. Yaşasın Azərbaycan! Eşq olsun Azərbaycana xalqına!

26 avqust - 8 sentyabr 2021-ci il

Biz xalq qarşısında, tarix qarşısında, gələcək nəsillər qarşısında borcumuzu şərəflə yerinə yetirdik

II Qarabağ müharibəsində qazandığımız Zəfər-dən sonra Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev dünyanı bir çox aparıcı mətbuat orqanlarına, televiziya kanallarına müsahibələr vermiş, Azər-baycan dövlətinin birmənalı mövqeyini hər kəşə bəyan etmişdir. Baş verən hadisələr izlədikdə dövlətimizin apardığı mübarizənin güclü əsasla- ra söykədiyinin şahidi oluruk. Cənab Prezident dəfələrlə bildirmişdir ki, Azərbaycan xalqı bu vəziyyətlə heç vaxt barışmayacaq, nəyin bahasına olursa-olsun, öz doğma torpaqlarını işğalçılardan azad edəcək və belə də oldu. Bəli, onun dedi-yi sözlər həyatda öz yerini tutdu və Azərbaycan Qurtuluş savaşına başlayaraq öz tarixi torpaqları-nı işğalçılardan azad etdi, tarixi ədaləti bərpa etdi, işğalçılar bizim torpaqlardan qovdu və öz ərazi bütövlüyünü, torpaq bütövlüyünü bərpa etdi.

Bu günlərdə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev "CNN Türk" televiziya kanalına müsahibə verərkən bir sıra mühüm məqamlara toxunub, bir çox məsələlərə aydınlıq gətirib:

Bu, bizim üçün tarixi bir Zəfərdir. Çünki qeyd etdiyiniz kimi, 30 il ərzində toqğurlarımız işğal altında idi. Bu, böyük ədalətsizlik idi və beynəlxalq hüququn bütün norma və prinsiplərinə zidd olan bir vəziyyət idi. Təəssüflər olsun ki, 30 il ərzində Minsk qrupu bu məsələnin həlminə yaxınlaşmadı, fəaliyyəti oldu, amma nəticə sıfıra bərabər idi və Azərbaycan xalqının ümidləri tam tükenmişdi. Çünki 30 il ərzində aparılan danışıqlar nəticəsiz qalırdısa, deməli, bu məsələnin dondurulması prosesi gedirdi. Doğrudur, yəni, müzakirə prosesi çərçivəsində Ermanistan daim bizə qarşı hərbi təxribatlar, provokasiyalar törədirdi və müzakirə prosesinin müxtəlif dövrlərində biz bunu görürdük. Danışıqlar prosesində bir az tərəqqi olan kimi dərhal hərbi təxribat, provokasiya törədilirdi, bizdə, ilk əhaliyə hücum edirdi və danışıqların pozuldu. İkinci Qarabağ savaşından öncə - iyul və avqust aylarında da buna oxşar hərbi təcəvüz etdi. İyul ayında bizim mülti əhalini və hərbiçiləri artilleriya atəsinə tutdu. Bunun nəticəsində bizdə itkilər olmuşdur. Avqust ayında isə təxribat qrupunu Azərbaycana göndərmiş və burada terror aktları törətməyə cəhd etmişdi. Bu təxribat qrupu da zərərsizləşdirildi. Bildiyiniz kimi, ondan sonra - sentyabr ayında yenə də bizim kəndlərimizi və hərbi mövqələrimizi atəşə tutmuşdur. Bunun nəticəsində müharibənin ilk günündə bizdə mülti əhali və hərbiçilər arasında itkilər, şəhidlər olmuşdur. Təbii ki, artıq buna son qoyulmalı idi və qoyuldu.

İlkinci ki, atıq buna son qoyulmamı istəyir və qoyuldu. İkinci Qarabağ savaşını dönməndə də Ermənistan döyüş meydanında ilk gündən məğlubiyyətə uğramağa başlamışdır. 44 gün ərzində hər gün bir irəli gedirdik, bir gün belə geri addım atmadıq. Hətta manevar etmək məqsədilə də geri addım atmadıq. Ermənistan isə atıq dəfə qaçılmaz məğlubiyyəti dərk edərkən bizi durdurmaq və mülli əhaliyə böyük zərər vermək üçün şəhər və kəndlərimizi ballistik raketlərlə, artilleriya qurğuları ilə daim atəşə tuturdu. Bunun nəticəsində 100-dən çox mülli şəxs, o cümlədən qadınlar və uşaqlar həlak oldular. Bu görüntülər var. Gəncə, Bərdə, Ağdam, Goranboy, Naftalan, Tərtər, Füzuli və digər bölgələrimizi hər gün atəşə tuturdular. Tərtər şəhərinə, o qədər də böyük şəhər deyil, 20 minə yaxın raket düşmüşdür. Ancaq Azərbaycan xalqının iradəsinə qira bilmədiklər. Öz yaxınlarını, öz qohumlarını, əqrəbalarını itirmiş insanlara da deyirdilər ki, ancaq irəli getməliyik. Yəni, ermənilərin bu qeyri-insani davranışına da onlara heç bir xeyir, mənfəət gətirmədi, sadəcə olaraq, dünyanın gözü qarşısında özlərini növbəti dəfə vəhşilər kimi göstərdilər. Biz isə buna cavab verərdik, onun üçün Ermənistan tərəfində mülli əhali arasında itkilər çox azdır, təqribən 30 civarında və onların böyük əksəriyyəti savaşa iştirak edənləridir. Bu, videokadrlarına var. Biz görürdük ki, bəzi artilleriya qurğularından yandırma mülli şəxslər də var və təbii ki, bizim atəşimiz ora düşəndə onlar da həyatlarını itirirdilər. Qarabağ bölgəsində - ermənilərin işğalı altında olan yerlərdə və onların yaşadıkları yerlərdə heç bir dağınlar olmamışdır. Yəni, bu, bir daha onu göstərir ki, biz müharibəni də ləyaqətlə aparmışıq və savaşa xas olan bütün qaydalarla riyəət etmişik”.

CNN Türk kanalının müxbiri bildirmişdir ki, onlar burada Şuşadan, Ağdamdan, Cəbrayıldan və digər rayonlardan olan, illərdir yurd həsrətini qəlbində daşıyan insanlarla görüşmüş, onların yenedən öz yurdlarına, torpaqlarına geri qayıtmaq istəyinin şahidi olmuşlar. Bununla əlaqədar olaraq Prezident İlhami deyir: "Onların sevinci bizim sevincimizdir. Mənim üçün ən sevincli günlər onların sevincini görməkdir. Təbii ki, 30 il Vətən həsrəti ilə yaşamış insanlar tezliklə öz yurdlarına, öz torpağına qayıtmaq istəyirlər. Ancaq onu da çox yaxşı bilirik ki, orada bütün evlər, bütün şəhərlər dağıdılıb. Siz indi bölgələrə gedəcəksiniz, səfər edəcəksiniz, görəcəksiniz ki, Ağdam şəhəri yoxdur. Ağdam şəhərində 30 mindən çox insan yaşayırdı. Şəhərdə bir dəne salamat bina qalmamışdır. Yəni, bütün binalar işğal dövründə erməni vəhşiləri yerlə bir etmişlər. Həmçinin Füzuli şəhəri də, digər şəhərlər və bütün kəndlər də. İnsanlar yüz kilometrəylə yol qət edirlər və yol boyunca görür ki, sağ-sol, hər tərəfdə dağıdılıb, yəni, qayıtmağa yer yoxdur. Eyni zamanda, ermənilər orada yüz minlərlə mina basdırıb. Müharibə başa çatandan sonra - 10 noyabr tarixindən bu günə qədər 150-dən çox müliki şəxs və hərbi

minaya düşərk ya həlak olub, ya da ki, öz sağlamlığını itirib. Ona görə minatəmizləmə işi getməlidir və gədir. Ermanistan bizə minaların xəritələrini də vermirdi və son mərhələdə verilən xəritələrin dəqiqliyi həm yüzdə iyirmi beş faizdir. Ona görə azad edilmiş torpaqlarda - Qarabağda və Şərqi Zəngəzurdə indi həm minalardan təmizləmə işləri, eyni zamanda, infrastruktur işləri sürətlə gedir. Siz oraya gedəndə böyük infrastruktur layihələri - yollar, elektrik xətləri, su xətləri, hava limanları, dəmir yolları görəcəksiniz. Eyni zamanda, Ağdam şəhərinin baş planı da mayın 28-də, bizim Müstəqillik Günündə təsdiqləndi və orada artıq işlər başlayır. Biz indi o bölgələrə jurnalistləri, ictimai xadimləri, digər yerli və xarici vətəndaşları dəvət edirik və getməyə imkanlar yaradırıq. Eyni zamanda, o yerlərdə yaşamaşın insanları da yaxın gələcəkdə bizə oraya aparacağıq ki, onlar o yerləri görsünlər. Ancaq qayıdış üçün biza zaman lazımdır. Çünki 30 il ərzində ermənilər o yerləri dağıdıblar və bu gün oranı bərpa etmək, əlbəttə ki, vaxt tələb edir. Bizim burada əsas rəqibimiz zəmandır. Çünki Qarabağın və Şərqi Zəngəzurun bərpası üçün kifayət qədər maliyyə vəsaiti toplanıb və səfərbər olunub. Amma bizim əsas rəqibimiz zəmandır və hər kəs anlamalıdır ki, burada da zamana ehtiyac var. Lakin biz vətəndaşlarımızı ən qısa müddət ərzində qaytaracağıq. Birinci pilot layihə artıq gerçəkləşir, Zəngilan rayonunda 3 kəndi birləşdirən bir layihə bu ilin sonuna, ya da ki, gələn ilin əvvəlinə hazır olacaqdır. Bu yaxınlarda yenə də bir neçə kəndin planı məna təqdim edildi, təsdiqləndi. Yaxın gələcəkdə o kəndlərin də layihələri icra ediləcəkdir və tədricən biz insanları o bölgələrə qaytaracağıq”

Müxbirin Nikol Paşinyanın yenidən baş nazir seçilməsindən sonra Azərbaycan və Ermənistan əlaqələrinin hansı şərtlərlə necə bir prosesə daxil olacağı sualını isə prezident belə cavablandırmısdır:

"Bunu demək çox çətinidir. Çünki biz öz mövqeyimizi dəfələrlə bildirmişdik. Mən bir neçə dəfə öz sözümlü açıq deməmişdim ki, biz istəyirik Ermənistanla sülh müqaviləsi imzalsın. Ermənistan və Azərbaycan bir-birlərinin ərazi bütövlüyünü tanınsınlar və sərhədlərin delimitasiyası, yəni, müəyyən edilməsi prosesi də başlasın. Ancaq bu günə qədər Ermənistandan müsbət cavab almamışıq. Belə görürük ki, Ermənistan buna hazır deyil, ya da bunun əleyhinədir. Yolların açılması, Zəngəzur dəhlizinin yaradılması, bütün ticarət əlaqələrinin bərpası, yəni Cənubi Qafqazda uzun fasilədən sonra sülhün təmin edilməsi bizim maraqlarımıza cavab verir. Hesab edirəm ki, Ermənistanın da maraqlarına cavab verir. Onlar da dəmir yolu ilə həm İranla, həm Rusiya ilə əlaqə yarada bilərlər. Bu günə qədər bu əlaqə yoxdur və onlar üçün də yeni fürsətlər ortaya çıxacaq.

Ancaq Ermənistanı ifrat millətçilik, türkofobiya, azərbaycanofobiya, islamofobiya o dərəcədə insan-ların və hakimi dairələrin beyinlərini zəhərləyib ki, onlar bunu istəsələr də, dila gətirə bilmirlər".
Prezident Şuşa ilə bağlı ulu öndər Heydər Əliyevin vəsiyyətinə toxunan müxbirin sualına cavab olaraq deyirdi:

“Atamın vəsiyyəti təkcə Şuşa ilə bağlı deyildi, o vaxt işğal altında olan bütün torpaqlarla bağlı idi. Şuşa alınandan sonra mən atamın qəbrini ziyarət edərək dedim ki, onun vəsiyyətini yerinə yetirdim. Mən həyatımda bəlkə də ən xoşbəxt günlərimdən birini yaşadım. Şuşa, əlbəttə ki, hər bir azərbaycanlı üçün doğma, əziz şəhərdir, böyük rəmzi mənə daşıyır. Təsəffüf deyil ki, mən Şuşanı Azərbaycanın Mədəniyyət Paytaxtı elan etdim. Ancaq bütün digər şəhərlər də mənim üçün, bütün Azərbaycan xalqı üçün Şuşa qədər əzizdir və doğmadır. Hər qəris torpaq bizim torpaqdır və onları biz azad etmiş idik. Bu, xalq qarşısında, tarix qarşısında, gələcək nəsillər qarşısında bizim borcumuz idi və biz bu borcu şərfəli yerinə yetirdik”.

“Zəngəzurda dəhlizin açılması, əslində, Türkiyə ilə iqtisadi əlaqələri də gücləndirə bilərmi” sualına İlham Əliyev belə cavab vermişdir:

“Olbatdə, bu dəhlizin açılması bir çox məqsədlərə, hədəflərə xidmət göstərir. Azərbaycanla Türkiyəyə yeni bir nəqliyyat layihəsi ilə birləşəcək. Bildiyiniz kimi, dörd il bundan əvvəl Bakıda Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolunun rəsmi açılış mərasimi olmuşdur. Biz bu dəmir yolu sayəsində Türkiyə ilə birləşdik. Zəngəzur dəhlizi isə ikinci bir birləşmə istiqaməti olacaq. Beləliklə, bizim üçün yeni fürsətlər ortaya çıxacaq. Eyni zamanda, Azərbaycan öz ayrılmasız, hissəsiz olan Naxçıvan Muxtar Respublikası ilə də dəmir yolu ilə birləşəcək. Eyni zamanda, biz tələb edirik ki, avtomobil yolu da çəkilsin - Ermənistanın nəzarətində olan Qərbi Zəngəzur ərazisində. Mehri bölgəsində. Çünki bu da mütləq lazımdır.

Əfsuslar olsun ki, Ermənistan son günlərə qədər Zəngəzur dəhlizinin açılmasına etiraz etmişdi. Sadəcə olaraq, bir neçə gün bundan əvvəl orada bir müsbət fikir ortaya çıxdı ki, onlar da etiraz etmirlər. Ancaq Zəngəzur dəhlizinin tam fəaliyyəti üçün həm dəmir yolu, həm avtomobil yolu olmalıdır. Biz Bakıda avtomobilə əyləşib oradan rahatlıqla Türkiyəyə və Naxçıvana keçə bilərik.

Bu, eyni zamanda, bölgə ölkələri üçün də yeni fürsət olacaq. Türkiyə öz mallarını Asiya Asiya bu daha qısa yolla, alternativ yolla daşıya biləcək. Beləliklə, bu, Avrasiyanın yeni bir nəqliyyat layihəsinə çevrilə bilər. Biz bunu artıq təşəbbüs olaraq ortaya qoymuşuq. Bu dəhlizə Zəngəzur dəhlizi adını da biz qoymuşuq. Artıq bu, beynəlxalq leksikonda da daxil edilə bilər. Mən bilərəm ki, Avropa İttifaqı bu məsələyə də çox müsbət yanaşır. Bu yaxınlarda Avropa İttifaqı Şurasının Prezidenti cənab Şarl Mişel Bakıda olarkən bu məsələ ilə bağlı biz geniş fikir mübadiləsi apardıq və onlar da təbii ki, bu layihəni çox dəstəkləyirlər.

Yeni, bu, həm Türkiyə, həm Azərbaycan, həm bölgə üçün və o cümlədən Ermənistan üçün də yeni fürsət olacaq. Mən artıq dedim, onlar Rusiya və İrəni bu dəmir yolu ilə bağlantı yarada bilərlər. Çünki Ermənistan-İran dəmir yolunun inşası bəlkə də 20 il müzakirə edilən bir məsələdir. Amma hələ ki, ortalıqda bir şey yoxdur. Çünki bu layihə təqribən ən azı 3 milyard dollar tələb edir. Ancaq Naxçıvan ərazisindən, - Naxçıvan ilə İran arasında artıq dəmir yolu xətti var - istifadə edə bilərlər".

Prezident İlham Əliyev "Ermənistanın xarici işlər nazirinin əsgərləri Laçın dəhlizi ilə Qarabağa göndərir" iddiasının doğru olduğunu təsəvvüflə qeyd etmişdir. O demişdir: "Bizim Müdafiə Nazirliyi bir neçə gün əvvəl rəsmi açıqlama verdi ki, buna son qoyulsun. Rusiyanın sülhməramlı qüvvələrinin nəzarətində olan ərazilərə Ermənistanın silahlar və hərbiçiləri göndərilə bilməz. Bu, 10 noyabr üçtərəfli Bəyannatına ziddir. Təsəvvüf ki, bu günə qədər davam edir. Biz bir neçə dəfə şifahi qaydada öz iradlarımızı bildirmişdik. Ancaq bunun nəticəsi olmadı, ona görə biz rəsmi qaydada bunu bildirdik.

Bizim orada təbii ki, texniki vasitələrimiz, kame-
ramız var. Biz Laçın dəhlizi ilə Rusiya sülhmə-
ramlı qüvvələrinin nəzarətində olan bölgələrdə baş
verən hadisələri də izləyirik. Xankəndiyə gedən
avtomobillərin sayını dəqiqliyi ilə bilirik. Bu yaxın-
larda bizim mətbuatda bu məsələ ilə bağlı açıqlama
verildi, o cümlədən göstərilir ki, son bir ay ərazin-
də - iyulun 11-dən avqustun 8-dək təqribən 5 minə
yaxın insan Xankəndidən Ermənistan tərəfinə getdi
və qayıtmadı. Yəni, oradan 20 min insan çıxdı və
15 min insan oraya girdi. Deməli, biz insanların sayı-
na qədər bilirik. Təbii ki, buna son qoymulmalıdır.
Çünki bunun heç bir məntiqi əsası yoxdur. Nədir,
Ermənistan yeni müharibəyəmi hazırlaşır?! Əgər
belədirsə, onda biz qabaqlayıcı tədbirlər görəcəyik.
Mən bunu demişdim və bir daha demək istəyirəm,
əgər yenə də erməni faşizmi baş qaldırmağa cəhd
belə göstərsə, biz onun başını bir daha əzəcəyik.
İkinci Qarabağ müharibəsindəki məğlubiyyət onlar
üçün dərs olmalıdır”

"İndi Cənubi Qafqazdakı vəziyyət də dəyişir. Bununla bağlı indi 3+3 formatı da müzakirə olunur. Siz buna necə baxırsınız?" sualına dövlət başçısı belə cavab vermişdir:

"Mən əziz qardaşım sayın Cümhurbaşkanı Rəcəb Tayyib Ərdoğanla bu məsələni dəfələrlə müzakirə etdim və bizim mövqeyimiz üst-üstə düşür. Biz bu formatı dəstəkləyirik və ümid edirik ki, digər ölkələr də buna qoşulacaqlar. Mən bilərəm ki, Gürcüstan tərəfi buna hazır deyil. Çünki Gürcüstanla Rusiya arasında diplomatik münasibətlər yoxdur. Bu, Gürcüstanın mövqeyidir, biz bu mövqeyə hörmətlə yanaşmalıyıq. Amma buna baxmayaraq, regional işbirliyi, sabitliyin təmin olunması və gələcəkdə müharibə riskinin sıfıra endirilməsi üçün bölgə ölkələri arasındakı əlaqələr çox önəmlidir".

Hazırda Qarabağın Azərbaycan və digər dövlətlər üçün çox önəmli bir mövqedə olduğu vaxtda Rusiya və İran dövlətlərinin mövqeləri barədə cənab İlham Əliyevin fikirləri birmənalıdır:

"Bizim Rusiyadan gözlətimiz odur ki, üçtərəfli Bəyanatın bütün müddəaları yerinə yetirilsin. Çünki bu üçtərəfli Bəyanatı Azərbaycan, Rusiya və Ermənistan rəhbərləri imzalamışlar və onların böyük qismini artıq gerçəkləşib. Amma bəzi məsələlər var ki, hələ də açıqdır. Rusiya Azərbaycanın qonşusu və Ermənistanın yaxın müttəfiqi kimi, əlbəttə, bu bölgədə xüsusi rol oynayır. Bu, təbiiidir. Ümid edirik ki, Rusiya bundan sonra da bu bölgənin təhlükəsizliyi üçün öz səylərini əsirgəməsin və uzunmüddətli sülhün qorunmasına çalışsın."

Əslti süllü təmin etmək üçün addımlar atsn. Eyni zamanda, bizim gözləntimiz odur ki, Rusiya Ermənistanı silahlandırmasın. Biz bu məsələni Rusiya tərəfinə çatdırmışıq. Bu, bizi narahat edir. Mühərribə başa çatıb. Yəni, erməni xalqı da bu vəziyyətlə barışır. Erməni rəhbərliyi də məğlubiyyətlə barışır və Ermənistanda keçirilmiş son parlament seçkiləri bunu göstərdi. Tarixdə görünməmiş bir mənzərədir ki, məğlub edilmiş rəhbərlik, yenidən xalqdan səs alır. Belə olan halda, əlbəttə ki, Ermənistanı silahlandırmaq heç bir məntiqə sığmır. Biz hələ ki, bunu görmürük, müşahidə etmirik. Amma Rusiya tərəfindən bəzi açıqlamalar oldu. Bir neçə gün bundan əvvəl Rusiya müdafiə naziri Ermenistan müdafiə naziri ilə görüş zamanı söyləmişdir ki, Ermənistan Rusiya silahlarını göndərilməsi prosesi başlamışdır. Bu, çox narahatedici bir məsələdir. Həm də Ermənistanın yeni müdafiə naziri çox məsuliyyətli açıqlamalar verdi ki, əgər Azərbaycan tərəfi Ermənistan sərhədini bir santimetr pozsa, o zaman onlar atəş açacaqlar. Yəni, görünür, İkinci Qarabağ savaşını hələ ki, hər kəs üçün dər olmadı. Əgər belədirsə, biz dərsini yenidən verməyə hazırıq. Ona görə biz təmsil edirik ki, Rusiya Ermənistanı silahlandırmayacaq. Çünki buna ehtiyac yoxdur.

Biz istəyirik ki, Rusiya bu məsələdə bizim narahatlığımızı nəzərə alsın. Çünki na qədar silahlar verilərsə də, yenə də güclər nisbəti dəyişməyəcək. Çünki son 30 il ərzində Rusiya Ermənistanı milyardlarla dollar dəyərində puluz-parasız silahlar verib, onların bir qismi indi bizim Hərbi Qənimətlər Parkında dağılmış muzey eksponatları kimi sərgilənir".

İranla bağlı münasibətə toxunan cənab prezident deyir qeyd etmişdir ki, biz ölkədəki yeni rəhbərliyin bu məsələ və Ermənistan-Azərbaycan münasibətlərinə bağlı öz siyasətini tezliklə ortaya qoyacağını gözləyirik.

Müsihəbəsində Türkiyənin Azərbaycana böyük dəstəyindən bəhs edən dövlət başçısı bunları vurğulamışdır: "Türkiyə təkcə silahlı PUA-ları ilə yox, hərtərəfli dəstək oldu. İlk növbədə, İkinci Qarabağ savaşının ilk saatlarında əziz Qardaşım Rəcəb Tayyib Ərdoğanın qətiyyətli açıqlamaları çox böyük və müsbət rol oynadı. O deməmişdi ki, Türkiyə Azərbaycanın yanındadır və Azərbaycanın haqq işində Türkiyə Azərbaycanı siyasi və mənəvi dəstək verir və verəcəkdir. Bəzi ölkələrin İkinci Qarabağ savaşının dönməsində sərgildikləri siyasi mövqə onu göstərir ki, onlar Ermənistana tərəfində idilər. Onlar real həqiqəti görmək istəmirdilər və bizi ittiham edirdilər, sanki biz işğalçıyıq. Mən isə deyirdim ki, biz öz torpağımızda savaş aparırıq. BMT Nizamnaməsi bu hüququ bizə verir. Hər bir ölkə özünü müdafiə edə bilər və bu hüquq Birləşmiş Millətlər Təşkilatı tərəfindən verilib. Ancaq buna baxmayaraq, bizə qarşı çox çirkin sür-böhtan kampaniyası aparılırdı. Ona görə Türkiyənin Cümhurbaşqanının və digər yüksək vəzifəli şəxslərin – müdafiə, xarici işlər nazirlərinin, parlament sədrinin açıqlamaları, əlbəttə, bir çoxlarını çəkirdirdi. Əlbəttə ki, Türkiyədən alınmış müasir silahlar, "Bayraktar"lar daxil olmaqla, bizim işimizi böyük dərəcədə yüngülləşdirdi və insan itkisinin çox olmamasına da səbəb oldu. Çünki əgər bu silahlar bizdə olmasaydı, əlbəttə, bizim işimiz daha çətin olardı, daha çox şəhidlər olacaqdı, bu, şübhəsiz. Ancaq biz Türkiyədən təkcə silahlı PUA-lar deyil, başqa silahlar da almışıq - "Qasırğalar", hərbi maşınlar, "Kobra"lar. Yəni, bir çox silahlar var və bu proses davam edir. Məşallah, Türkiyənin müdafiə sənayesi çox sürətlə inkişaf edir və əlbəttə ki, biz də bundan fəvvalənlənir və fəvvalənlənəcəyik.

Türkiyə İkinci Qarabağ savaşında bizim yanımızda durdu. Çünki Türkiyə bizim üçün doğma ölkə, doğma vətəndir və sizin üçün də Azərbaycan doğma vətəndir. Əziz Qardaşım! imzaladığım Şuşa Bəyannaməsi bunun zirvəsidir. Yəni, bizim əlaqələrimiz müttəfiqlik səviyyəsinə qalxdı. Ona görə son günlər baş verən yangınlardan xəbər tutan kimi biz dərhal hərəkət keçdik, heyətlər göndərdik, məşinlər göndərdik. Həmətli Cümhurbaşkanı ilə bir neçə dəfə telefonla danışdıq və qısa zaman içərisində biz həm əlavə heyət, həm də məşinlər göndərdik. Ortaq tarix və ortaq etnik köklər hələ o demək deyil ki, ölkələr də qardaş ölkələr olsunlar, xalqlar da qardaş xalqlar olsunlar. Yəni, bu, böyük bir siyasətin təzahürüdür. Son 18 il ərzində həm Türkiyə, həm Azərbaycan tərəfindən vahid siyasət formalaşdırılıb. Ondən daha əvvəl atamın dönməndə onun məşhur kəlamı var: *"Bir millət, iki dövlət"*. Bununı ində bilməyən yoxdur. Amma bəziləri bəlkə də bəilmir ki, bunun müəllifi Heydər Əliyev olmuşdur. Bu sözləri o demişdi. Bu sözlər bizim üçün işıqlı bir yoldur. Bu vəsiyyətdə, bu sözlərə sadıq olaraq biz hər istiqamət üzrə əlaqələrimizi gücləndirdik, yüksək səviyyəyə qaldırdıq. Siz buradən insanlarla təmaslar əsasında görürsünüz ki, Türkiyəyə nə qədər böyük sevgi və məhəbbət var. Bu, hər zaman belə idi. Amma İkinci Qarabağ müharibəsində bu, daha da artdı. Çünki Azərbaycan xalqı çox gözəl gördü ki, onun əsl dostu, qardaşı kimidir. Bizim yanımızda olan ölkə Türkiyə və Pakistan idi. Biz bəzi ölkələrdən heç dəstək ifadələri də duymadıq. Həlbuki biz haqlı idik. Yenə də deyirəm, biz öz ərazi bütövlüyümüzü bərpa edirdik. Ona görə Türkiyə və Azərbaycan bəyraqlarının birgə dalğalanması təbiidir. Birliyimiz də əbədidir. Ona görə bəzən sonra qarşın nəsil bu yolla gətməlidir. Bu yol əbədi olmalıdır".

26 avqust - 8 sentyabr 2021-ci il

AZƏRBAYCAN-TÜRKİYƏ-PAKİSTAN DOSTLUĞUNUN VƏ QARDAŞLIĞININ TƏCƏSSÜMÜ

Qələbə ilə başa vurduğumuz İkinci Qarabağ müharibəsi bir sıra tərəfləri ilə yanaşı, həm də Azərbaycanın dost və qardaş ölkələrlə münasibətləri baxımından sınaq oldu. Olduqca fərəhli və qürurvericidir ki, bu münasibətlər müharibə sınağından şərəflə, layiqincə çıxdı. Həm Türkiyə, həm Pakistan 44 gün davam edən müharibə günlərində və sonrakı müddətdə xalqımızın haqq işini birmənalı şəkildə müdafiə etdilər, Azərbaycana ən yüksək səviyyədə siyasi və mənəvi dəstək verdilər ki, bu da dövlətlərimiz arasında müttəfiqliyin ən yüksək səviyyədə olduğunu nümayiş etdirdi.

Ümumiyyətlə, ölkəmizlə dostluq və qardaşlıq münasibətlərinə malik olan hər iki güclü dövlətin Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün təmin olunması məsələsində mövqeyi hər zaman ədalətli və qətiyyətli olub. Həm Türkiyə, həm də Pakistan 30 ilə yaxın davam edən işğal dövründə Azərbaycanın suverenliyinə, ərazi bütövlüyünə və haqlı mövqeyinə prinsipial dəstək ifadə ediblər. Bu, Azərbaycan xalqı və dövləti tərəfindən olduqca yüksək qiymətləndirilir.

Dost və qardaş dövlətlərin dəstəyi İkinci Qarabağ müharibəsi dövründə də Azərbaycanın qarşı beynəlxalq təzyiqlərin qarşısının alınmasında və Ermənistan üzərində hərbi-siyasi qələbəmizin qazanılmasında mühüm rol oynayan amillərdən biri oldu. Eyni zamanda, müharibə günlərində Azərbaycana göstərilən yüksək siyasi dəstəyin nəticəsidir ki, indi respublikamızın Türkiyə və Pakistanla münasibətləri keyfiyyətə yeni mərhələyə qədəm qoyub. 2021-ci ilin iyun ayında Azərbaycanla Türkiyə arasında Şuşa Bəyannaməsinin imzalanması, son dövrlərdə Pakistandan Azərbaycana çoxsaylı nümayəndə heyətlərinin səfər etməsi bunun təsdiqidir.

Bununla yanaşı, xalqımızın Vətən savaşına çevrilən İkinci Qarabağ müharibəsi həm də bu üç ölkəni bir-birinə yaxınlaşdıraraq, onların arasında yeni əməkdaşlıq platformasının yaranmasına vəsilə oldu. 2021-ci il iyul ayının 27-də Bakıda Azərbaycan Milli Məclisinin sədri Sahibə Qafarova, Türkiyə Böyük Millət Məclisinin sədri Mustafa Şentop və Pakistan İslam Respublikası Milli Assambleyasının sədri Əsəd Qeysərin Birinci Üçtərəfli görüşünün keçirilməsi və böyük tarixi hadisəyə çevrilən Bakı Bəyannaməsinin imzalanması həm də bu üç dövlət arasında münasibətləri yeni bir siyasi ittifaq səviyyəsinə yüksəltdi. Xatırladım ki, bu təklif iyun ayında Pakistanın paytaxtı İslamabad şəhərində İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının İkinci Ümumi Konfransında Azərbaycan tərəfindən irəli sürülmüşdü və iyul ayında gerçəkləşdirildi.

Cənab Prezident İlham Əliyevin Türkiyə və Pakistan parlamentlərinin sədrləri ilə görüşlərində Bakıda keçirilən Birinci Üçtərəfli görüşün əhəmiyyəti vurğulandı, üç ölkə arasında əməkdaşlığın genişlənməsinə Avrsiyada yeni işbirliyi çərçivələri formalaşdırdığı bildirildi.

Azərbaycan, Türkiyə və Pakistan parlament sədrlərinin üçtərəfli görüşündə imzalanan Bakı Bəyannaməsi tarixi və strateji bir hadisədir. Azərbaycan, Türkiyə və Pakistan xalqları tarix boyu yaxın və dost münasibətdə olublar. Hər üç ölkənin dövləti və xalqı çətin zamanlarda daim bir-birlərinə dəstək göstəriblər. Bu üç ölkənin xalqlarını bir-biri ilə qardaşlıq, ülvə hissələr və etibarlılıq birləşdirir. Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə güclü Azərbaycan mövcudluğu hər üç ölkənin bir-biri ilə daha etibarlı şəkildə bağlanmasını təmin etməkdədir.

Həm Azərbaycan, həm Türkiyə, həm də Pakistan yerləşdikləri bölgələrin aparıcı, müstəqil və qətiyyətli siyasətləri ilə fərqlənən dövlətləri olaraq, eyni zamanda, beynəlxalq aləmdə söz sahibidirlər. İndiyədək isə üç dost və qardaş dövlət arasında bir neçə sahədə birgə əməkdaşlıq formatları mövcud idi. Məsələn, hər üç dövlətin xarici işlər və müdafiə nazirlikləri arasında sıx birgə əməkdaşlıq həyata keçirilməkdədir. Bu cür üçtərəfli birgə əməkdaşlıq həm regional, həm də global səviyyədə onların gücünə güc qatır və üç dövlət arasında mövcud olan münasibətlərin və qarşılıqlı faydalı əməkdaşlığın beynəlxalq münasibətlər sisteminə özünəməxsus yeri və rolu var.

Bakıda təməli qoyulan üçtərəfli parlamentlərarası əməkdaşlıq formatı isə Azərbaycan, Türkiyə və Pakistan arasında tarixi qardaşlıq və dostluq münasibətlərinin daha da inkişaf etdirilməsinə, onların xalqlarının ortaq maraqlarına yüksək səviyyədə xidmət etməyə mühüm töhfə verəcək.

Bakı Bəyannaməsi Azərbaycan-Türkiyə-Pakistan dostluğunun və qardaşlığının təəcəssümüdür. Yeni mərhələdə hər üç dövlət müxtəlif sahələrdə əməkdaşlığın dərinləşdirilməsində, bir-birinin milli maraqlarının beynəlxalq müstəvidə qorunmasında güclü siyasi iradə nümayiş etdirəcək. Bu format getdikcə daha səmərəli platformaya çevriləcək ki, bu da Azərbaycan, Türkiyə və Pakistan arasında əlaqələri daha da yüksək səviyyəyə çatdıracaq. Çünki Bəyannamədə dövlətlərimiz və millətlərimiz arasında mövcud olan əlaqələrin daha da dərinləşdirilməsi üçün üç ölkə arasındakı parlament dialoqu və əməkdaşlığın gücləndirilməsinin vacibliyinin qeyd olunması əlaqələrin daha da şaxələnməsinə deməyə əsas verir.

Eyni zamanda, Azərbaycan-Türkiyə-Pakistan münasibətlərinin inkişafı regional və beynəlxalq təhlükəsizliyə, əməkdaşlığa ciddi töhfədir. Belə ki, regionda sülhün, təhlükəsizliyin, sabitliyin qorunub saxlanması üçün hər 3 dövlətin sayələrinin birləşdirilməsinin vacibliyi də Bakı Bəyannaməsində xüsusi vurğulanır. Beynəlxalq təşkilatların bu məsələlərdə aciz qaldığı bir dövrdə regionun 3 əsas və güclü dövlətinin bu misriyanı öz üzərinə götürmək səyi təqdirəlayiq haldır və regiondakı bütün xalqların marağına xidmət edir.

Bu baxımdan Bakı Bəyannaməsi regionun gələcək inkişafında və dünyada öz layiqli yerinin daha da möhkəmlənməsinə mühüm töhfəsini verəcək. Şuşa Bəyannaməsinin imzalanması ilə regionda başlanılan yeni bir mərhələ Bakı Bəyannaməsi ilə daha da şaxələndi. Baş verən bütün bu pro-

seslər isə qardaş xalqlarımızın gələcək inkişafı və daha da güclənməsi üçün çox mühüm və strateji bir planın ilk mərhələsidir. Əminliklə söyləmək olar ki, ölkələrimiz bundan sonra da müxtəlif sahələrdə işbirliyini uğurla davam etdirəcək. Yeni tarixi nailiyyətlərin altına imza atacaqlar!

Azərbaycanın Türkiyə ilə münasibətləri barədə əlavə şərhə, zənnimcə, ehtiyac yoxdur. Çünki Azərbaycan-Türkiyə münasibətlərinin analoquna beynəlxalq münasibətlər sisteminə rast gəlmək mümkün deyil və ictimaiyyət bu barədə yetərinə məlumatlıdır. Ona görə bir qədər Azərbaycan-Pakistan əlaqələri barədə bəhs etmək istərdim.

Türkiyədən sonra Azərbaycanın müstəqilliyini tanıyan ikinci dövlət olan Pakistan İslam Respublikası ilə Azərbaycanın əlaqələri ortaq dəyərlərə əsaslanır və dərin tarixi köklərə malikdir. Elə buna görə Azərbaycan-Pakistan münasibətləri strateji xarakter daşıyır və daim yüksələn xətt üzrə inkişaf edir. Təsədüfi deyil ki, Pakistan işğalçı Ermənistanı rəsmən tanımamış və bu ölkə ilə diplomatik əlaqələr qurmamış, onun təcavüzünü daim pisləmişdir. 2012-ci ildə Pakistan Senatının Xarici Əlaqələr Komitəsi, 2017-ci ildə Milli Assambleyanın Xarici İşlər Komitəsi Xocalı Soyqırımını tanıyan və Ermənistanın Azərbaycana qarşı təcavüzünü pisləyən qətnamələr qəbul etmişdir.

Müasir dünya siyasətində davamlı yüksəlişə malik olan, nüvə dövləti olması və siyasi güc mərkəzlərindən olan Pakistan dostluq və qardaşlıq münasibətlərinə sadiq qalaraq Azərbaycana 44 günlük Vətən müharibəsində qətiyyətli mənəvi-siyasi dəstək göstərən dost ölkələr sırasındadır. 2020-ci ilin oktyabr ayında Pakistan Milli Assambleyası Azərbay-

can Respublikasının Dağlıq Qarabağ bölgəsində Ermənistanın təcavüzünü pisləyən qətnaməni yekdilliklə qəbul etmişdir. Pakistan Senatında Kabinet Katibliyi üzrə daimi komitə tərəfindən Azərbaycana qarşı Ermənistanın təcavüzünü pisləyən və ölkəmizə dəstək ifadə edən qətnamə yekdilliklə qəbul edilmişdir. Təbii ki, bu dəstək Cənubi Qafqazın lider dövləti olan Azərbaycanın möhtəşəm tarixi - şanlı qələbə qazanaraq, öz ərazi bütövlüyünün bərpasına nail olmasını təmin edən mühüm amillərdəndir.

Ümumiyyətlə, ölkəmizlə dostluq və qardaşlıq münasibətlərinə malik olan Pakistanın Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün təmin olunması məsələsində mövqeyi hər zaman ədalətli və qətiyyətli olmuşdur. Bu dost və qardaş ölkə istər 30 ilə yaxın davam edən işğal dövründə, istərsə İkinci Qarabağ savaş zamanı, istərsə də postmünaqişə mərhələsində Azərbaycanın suverenliyinə, ərazi bütövlüyünə və haqlı mövqeyinə prinsipial dəstək ifadə etmişdir.

Öz növbəsində, Azərbaycan da dost və qardaş Pakistanın ərazi bütövlüyünü və suverenliyini qətiyyətlə dəstəkləyir. Belə ki, Bakı Kəşmir məsələsində hər zaman Pakistanı dəstəkləmiş, bu problemə bağlı beynəlxalq səviyyədə Pakistanın ədalətli mövqeyini müdafiə edir. Pakistanda Azərbaycanla qarşı xüsusi sevgi var və qardaş ölkənin xalqı bir vaxtlar ona yardım etmiş Hacı Zeynalabdin Tağıyevin adını həmişə uca tutur. Məhz Hacı Zeynalabdin Tağıyevin Pakistan xalqına etdiyi yaxşılıq iki ölkə və xalq arasında qardaşlıq münasibətlərinin mənəvi əsasını təşkil edir. Belə ki, XX əsrin əvvəllərində Pakistanda yerli əhali arasında kütləvi pandemiya yayılıb. İnsanlar bu ağır xəstəlikdən kütləvi şəkildə

dünyasını dəyişirdi. Həmin vaxt milyonçu Hacı Zeynalabdin Tağıyev şəxsi vəsaiti ilə 300 min ampula peyvənd alıb indiki Pakistan ərazisinə göndərir. Bununla da pandemiyanın qarşısı alınır. Qədirbilən Pakistan xalqı 1947-ci ildə müstəqillik əldə etdikdən sonra bu faktı tarix dərsliyinə daxil edib. Beləliklə, Pakistanda 1940-cı illərdən bu yana doğulmuş şəxslərin hamısı Azərbaycanı özlərinə doğma ölkə kimi tanıyır. Ona görə də bu gün də 200 milyonluq Pakistan xalqı və dövləti Hacı Zeynalabdin Tağıyevin ruhuna dualar oxuyur.

İki ölkə və onların xalqları arasında əlaqələrin inkişafında müasir dövrdə Heydər Əliyev Fondunun xüsusi rolu var. Məlum olduğu kimi, 2005-ci ildə dağıdıcı zəlzələ nəticəsində Pakistanda bir çox binalar, o cümlədən orta məktəblər yararsız vəziyyətə düşmüşdü. Heydər Əliyev Fondunun prezidenti, YUNESKO-nun və İSESKO-nun xoşməramlı səfiri, o zaman Milli Məclisin deputatı olan Mehriban xanım Əliyevanın şəxsi təşəbbüsü ilə Heydər Əliyev Fondu qardaş Pakistana yardım əlini uzatmış və Müzəffərabad şəhərinin Rara ərazisində qızlar üçün məktəbin tikintisini öz üzərinə götürmüşdür.

2009-cu ildə Fondun orta məktəb binası istifadəyə verilmişdir. Heydər Əliyev Fondunun Pakistanda məktəb tikmək təşəbbüsünü yüksək qiymətləndirən YUNESKO layihəyə dəstək vermişdir. Dəyəri 750 min ABŞ dolları olan layihə çərçivəsində qısa müddətdə inşa edilən yeni təhsil ocağında müasir tələblərə cavab verən 10 xüsusi sinif otağı, laboratoriyalar, fənn kabinetləri, kitabxana, kompüter otağı, idman meydançası vardır. Məktəbin ümumi sahəsi 2 min kvadratmetrə yaxındır. Çətin dağlıq relyefdə yerləşən təhsil ocağı yüksək səviyyəli tədrisə imkan yaradan avadanlıqla təmin olunmuşdur. Məktəbdə 500-dən artıq şagird təhsil alır. Təhsil sahəsinin inkişafına xüsusi əhəmiyyət verən Heydər Əliyev Fondunun Pakistanda inşa etdirdiyi yeni məktəb binası Fondun "Təhsilə dəstək" layihəsi çərçivəsində xarici ölkədə tikdirdiyi ilk təhsil ocağıdır. 2015-ci ildə Azərbaycanın birinci xanımı, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban xanım Əliyeva "Hilal-e Pakistan" ordeni ilə təltif edilmişdir. Heydər Əliyev Fondunun dəstəyi ilə Pakistanda sonrakı dövrlərdə də çoxsaylı humanitar aksiyaya keçirilmişdir ki, bütün qardaş ölkədə Azərbaycana olan sevgi və ehtiramı daha da artırmışdır.

2021-ci ilin iyun ayında imzalanan Bakı Bəyannaməsi Azərbaycan-Pakistan münasibətlərinin strateji xarakterini daha da möhkəmləndirdi.

"İQTİSADİYYAT"

GÜRCÜSTANLA STRATEJİ DOSTLUQ ƏMƏKDAŞLIQ ƏLAQƏLƏRİ YÜKSƏLƏN XƏTT ÜZRƏ İNKİŞAF EDİR

Qlobal pandemiya bütün ölkələrin iqtisadiyyatına, sosial-iqtisadi və mədəni həyatına ciddi təsir göstərib. İki ilə yaxındır ki, sərhədlər qapanmış, gediş-gəliş və canlı təmaslar məhduddlaşmışdır. Bu da istər-istəməz insanların psixoloji durumuna, ovqatına və əhval-ruhiyyəsinə təsirsiz ötüşməmişdir. Son aylar görülmən preventiv tədbirlər nəticəsində bir sıra məhdudiyyətlər aradan qaldırılmış, bəzi istiqamətlər üzrə təyyarə uçuşları bərpa edilmişdir. Belə ölkələrdən biri də Gürcüstandır.

Sübh tezdən havaya qalxan aerobus cəmi bir saatdan sonra Tbilisi beynəlxalq hava limanına eniş etdi. Onu da qeyd edim ki, Heydər Əliyev adına hava limanında, qeydiyyat və təyyarədə sərnişinlərə xidmət pandemiya şəraitinin tələblərinə uyğun olaraq yüksək şəkildə qurulmuşdur. Tbilisi hava limanında da eyni mənzərənin şahidi olduq. Cəmi 10 dəqiqə ərzində əlimizdə yol çantası hava limanından çıxdı. Bir anlığa qərribə hal keçirdim. Taksi sürücüsü ilə təmas zamanı salis bildiyim gürcü dilində danışmağa cətinlik çəkdim. Həyat yoldaşım da bu vəziyyətdə idi. Bir-iki gün belə davam etdi. Sonra hər şey tədricən bərpa olunmağa başladı. Mənə belə gəldi ki, pandemiya insanın psixoloji durumuna, yaddaşına da təsir edib.

Gürcüstanı Azərbaycanla tarixi dostluq telləri bağlayır. Ən çətin və mürəkkəb dövrlərdə belə bu bağlar qopmayıb, əksinə inkişaf edib, möhkəmlənib və bu gün unikal məhiyyət kəsb edir. Gürcüstanda çoxlu sayda kompakt halda soydaşlarımız yaşayır. Əgər münasibət pis olsaydı, əsrlər boyu iki millət bir yerdə yaşaya bilməzdi. Eləcə də, Azərbaycan ərazisində xeyli sayda etnik gürcü məskunlaşıb. Burada da indiyədək milli münasibətlərə xələf gətirəcək elə bir ciddi insident baş verməyib. Məsələyə qlobal anlamda yanaşsaq, görürük ki, Azərbaycan, Türkiyə və Gürcüstan arasında formalaşan dövlətlərarası və millətlərarası münasibətlər modeli bütün dünyaya örnəkdir. Hər üç ölkə multikultural dəyərləri yüksək şəkildə əxz edib qoruyan ölkələr sırasındadır. Məhz bu səbəbdən Gürcüstanda özünü qərribə hiss etmərsən. Hər yanda bir doğmalıq və yaxınlıq duyursan. Burada insan dərindən. Həm də miqrasiya proseduru elə sadə formada qurulub ki, insanın əziyyət çəkməsinə yer qalmır. Sərhədi keçdikdən sonra hər bir əcnəbi vətəndaş heç bir qeydiyyat olmadan bir il müddətində burada qala, yaşaya bilər. Bu isə ölkəyə turizm axını artırır əsas amil hesab olunmalıdır. Bir məsələni də qeyd etməyi vacib hesab edirik. Sovetlər dönmində ideoloji sistem elə qurulmuşdu ki, qonşu olsa da, bir-birimizi yaxşı tanıyırdı. Gürcülər belə hesab edirdilər ki, Şərqi Gürcüstanda məskunlaşan soydaşlarımız Şah Abbasın işğalı zamanı buraya Arandan

köç etmişlər. Bir çoxları anlamırdı ki, bizim farslarla heç bir genetik qohumluğumuz yoxdur, dilimiz türk dilidir. Tarix kitabları təhrif olunaraq yazılırdı. İndi müstəqillik dönmində bütün bunlara aydınlıq gətirildi. İndi gürcülərin çoxu bizimlə türk dilində danışirlar. Ünsiyyət isə insanları bir-birinə daha da yaxınlaşdırır. Dövlətlərimiz arasında ən yüksək strateji müstəqillik əlaqələri bərqərar olunub və bu proses günü-gündən dərinləşir. Qarşılıqlı səfərlər, iqtisadi əlaqələr, elm və təhsil əlaqələri, QHT-lər arasında əməkdaşlıq, turizm sferası günü-gündən genişlənir. Tbilisi şəhərində mənzil alıb yaşayan və işləyən soydaşlarımızın sayı artıb. Sovetlər dönmində azərbaycanlıları Tbilisidə qeydiyyata almırdılar. İndi isə bir günün içində gedib özünə ev ala bilərsən, şirkət təsis edə bilərsən. Bunun üçün milli mənsubiyyətə görə heç bir maneə yoxdur. Bu gün Gürcüstanın ən nüfuzlu ali məktəblərində yüzlərlə soydaşlarımız təhsil alır ki, onların təhsil xərclərini SOCAR ödəyir.

İndi Gürcüstanda yaşayan soydaşlarımız müxtəlif strukturlarda çalışır, sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olurlar. Azərbaycanlıların kompakt yaşadıqları Kvemo Kartli-Borçalı bölgəsində həmçinin digər rayonlarda həyat öz ahəngi ilə davam edir. Həmin ərazilərdə sosial infrastruktur xeyli yaxşılaşıb, bütün yaşayış məntəqələri informasiya texnologiyaları ilə təchiz olunub. Hər yanda yeni evlər tikilir, uçub-dağılmış ata ocaqları nura, işığa qorq olunur. İndi çırağı yanmayan bir ev tapmazsan. Demək olar ki, köç prosesi dayanıb.

Əksinə, öz ata-baba ocaqlarına geri dönmənin sayı artıb. Kənd yerlərində mülklərin, torpağın qiyməti on il əvvəlki illərlə müqayisədə az qala 5 dəfə yüksəlib. Bir anlığa ötən əsrin 90-cı illərini xatırlayıram. Az qala əhalinin yarısı doğma yurd yerlərini tərk etmişdi. 2004-cü ildən sonra Gürcüstanda siyasi hakimiyyətin dəyişdirilməsi ölkəyə yeni nəfəs verdi. Ən müdrik işi isə ulu öndər Heydər Əliyev gördü. O, "Əsrin müqaviləsi"nə imza atdı və Gürcüstanda da həmin layihənin, digər transmilli layihələrin fəal iştirakçısına çevrildi. Bununla da ölkə iqtisadi inkişaf yoluna qədəm qoydu, beynəlxalq aləmdə önəmi artıdı. Bu isə öz növbəsində sosial həyatın yaxşılaşmasında, əhalinin güzəhranının yüksəldilməsində öz real tövsiyəmünü tapdı.

Sovetlər dönmində Gürcüstan Respublikasında yaşayan soydaşlarımızın, xüsusilə də ziyalı təbəqəsinin özünlə təşviq məsələsi çox çətin olub. Orta məktəblərdə gürcü dili zəif tədris olunurdu. Çox zaman da bu dərslər boş keçirilirdi. Orta məktəbi bitirən gənclər, demək olar ki, gürcü dilini bilmirdilər. Azərbaycan da ali təhsil alıb geri dönmələr də bu vəziyyətdə idilər. Onların öz yaşadıkları

kənddən kəndə iş tapması müşkül məsələ idi. Bu gün Gürcüstanda yaşayan gənclər öz ana dili ilə bərabər, dövlət dili olan gürcü dilində də mükəmməl danışır, ali təhsil alır, real sektorun müxtəlif sahələrində çox rahat çalışa bilərlər. Səfər zamanı ən çox Şərqi Gürcüstanda - Kaxetiya bölgəsində oldum. Bu region ölkənin ərzaq təminatında əsas paya malikdir. Burada taxılçılıq, bitkiçiliklə yanaşı, heyvandarlıq, meyvəçilik və üzümçülükdə geniş inkişaf edib. Ölkənin brend şərabları - "Sinandali", "Kaxuri", "Axaşeni", "Xvanckara", "Şumamta", "Alazanskaya dolina", "Qinzmerauli" və s. bu regionda istehsal olunur və dünya bazarlarına çıxarılır. Burada yetişdirilən üzüm, şaftalı, nektarin son illər yüksək ixrac imkanları qazanıb. İtaliya, İspaniya, Fransa şirkətləri üzümçülük və intensiv bağçılığın inkişafına investisiyalar yatırır. Regionda qiymətli şərab istehsalı üçün emal müəssisələri yaradılıb, qarğıdalı və günəbaxan yağlarının istehsalı üzrə istehsal və emal sahələri işə salınıb. Kaxetiya Gürcüstanın məşğulluq probleminin həllində xüsusi çəkiyə malikdir. Burada azərbaycanlılar əsasən Qaraçöp, Qabal və Qaracalar bölgəsində yaşayırlar. Onlara hər addımda rast gəlmək olar. Sayı 60 min civarında olan soydaşlarımız bölgənin iqtisadi həyatında, xüsusilə də kənd təsərrüfatı və heyvandarlıq sahələrində mühüm rol oynayırlar. Ərzaq məhsulları üzrə respublikanın ən böyük topdan və pərakəndə satış bazarları məhz bu kəndlərdə yerləşir.

Səfər zamanı bir çox insanlarla həmsöhbət olduq. Onlardan bir neçəsinin fikirlərini oxuculara təqdim edirik.

Roland Merabidze (gömrük işçisi). 15 ildən artıqdır ki, gömrük orqanlarında çalışıram. İdxal və ixrac əməliyyatlarını aparıram. Bu müddət ərzində Azərbaycanla Gürcüstan arasında iqtisadi-ticarət

əlaqələri bir neçə dəfə artıb. Pandemiya dövründə də yüksək dinamika qorunub saxlanılıb. Gürsüstan, Azərbaycan və Türkiyə arasında mövcud olan logistik əlaqələr qitə və kontinentləri bir-biri ilə bağlayır. Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yol xəttinin işə salınması, yol və dəmir daşınmalarının həcmnin artması hər üç ölkəni dünyanın logistika mərkəzinə çevirir. Azərbaycan ən çətin anlarda bizim yanımızda olub. Soyuq qış aylarında bizi yanacaqla, enerji ilə təmin edib. Bunu heç vaxt unuda bilmərik. Bu gün Gürcüstanın yanacaq təminatının 60 faizindən çoxunu SOCAR ödəyir. Azərbaycanın ümummilliyet lideri Heydər Əliyevin uzaqgörən siyasəti, cənab Prezident İlham Əliyevin möhkəm və əzmkar iradəsi nəticəsində belə bir iqtisadi yüksəliş səviyyəsinə gəlib çıxa bildik. Həm də bu münasibətlər imitasiya xarakteri daşıyır, hər gün inkişaf edib, yeni çalarlarla zənginləşərək bölgəni uzunmüddətli yüksəlişə, barışa, bolluğa və firavanlığa çəkilir aparır.

İbrahim İbrahimov (fermer). 65 yaşım var. Uzun illər Sankt-Peterburq şəhərində yaşamışam. 90-cı illərdə el-obamızın ağır günlərində Gürcüstanı qayıtdım. Durum çox ağır idi. Təxribatlar, qarşıdurmalar baş qaldırı, əhali yaşayış yerlərini tərk edirdi. Rusiyaya dönmək fikrindən daşındım, burada qalıb xalqıma kömək etmək istədim. Çox məşəqqətlər keçdik, lakin döğmə yurd yerlərimizi tərk etmədik. Köçənlər Azərbaycana köçdü, qalanlar isə yerindən tərpənmədi. Bir az da davam etsəydi, Borçalı, Başkeçid, Qarayazı və digər yaşayış məntəqələri Qamsaxürdiyanın quldur dəstələri tərəfindən boşaldılacaqdı. Yaxşı ki, bu rejim köçdü, Şevardnadze hakimiyyətə qayıtdı, qorxu sovuşdu. Lakin iqtisadi vəziyyət ağır olaraq qalırdı. Bu vaxt Gürcüstanın dadına ulu öndər Heydər Əliyev çatdı. Gürcüsta-

nın iştirakı ilə reallaşan enerji layihələri ölkənin iqtisadi tərəqqisinə yeni üfüqlər açdı, yavaş-yavaş ölkə dirçəlməyə başladı. Gürcüstanda son 20 ildə gerçəkləşən layihələrin, o cümlədən Tbilisi, Batumi aeroportlarının, körpülərin, tunellərin, magistral yolların tikintisi və yenidən qurulması Türkiyə, Azərbaycan şirkətləri tərəfindən həyata keçirilmişdir. Ölkənin enerji təchizatının yaxşılaşdırılması özəl bölmənin inkişafına da öz təsirini göstərirdi. Fermer təsərrüfatı yaratdım, bitkiçiliklə, o cümlədən kartofçuluqla məşğul olmağa başladım. Bu il öhdəmdə olan 12 ha sahədən 500 ton kartof tədarük edərək, Rusiya bazarlarına göndərdim. Təsərrüfatı ildən-ilə genişləndiririk. Lakin o vaxtlar torpaq islahatı çox ədalətsiz aparılıb, azərbaycanlılara pay torpaqlar az verilib. Məhz bu səbəbdən əkin sahələrini gürcülərdən icarəyə götürərək əkilir becəririk. Buna baxmayaraq, yaxşı qazanc əldə edirik. Əsas məsələ odur ki, öz doğma yurd yerlərimizdə yaşayıırıq.

Fərid Eyvazov (tələbə). Bu il Cavaxişvili adına Tbilisi Dövlət Universitetinin hüquq fakültəsinə daxil oldum. 12 il orta məktəbdə oxuduqdan sonra bir il hazırlıq kursu keçdim və test imtahanlarından yüksək bal toplayaraq istəyimə nail oldum. Hüquq ixtisasını seçməyimin əsas səbəbi bu sahədə olan boşluqlarla əlaqədardır. İndiyacən bölgəmizdə gürcü dilində təhsil alan peşəkar hüquqşünasımız olma-yıb. Məhkəmə prosedurları zamanı tərcüməçi qismində hüquqşünas olmayan şəxslər dəvət olunurdu. Hüquq-mühafizə orqanlarında çalışan azərbaycanlıları barmaqla saymaq olar. Yəni, demək istədiyim budur ki, 15-20 il öncə nüfuzlu dövlət universitetlərinə daxil olmaq üçün heç bir dövlət proqramı yox idi. Sonra bu missiyanı SOCAR öz üzərinə götürdü və Gürcüstanda yaşayan azərbaycanlıların təhsil xərclərini ödəməyə başladı. Bu işə görə Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyevə öz dərin təşəkkürümüzü bildiririk. İndiki gənçərimizin soracağı Avropadan, Amerikadan, Çindən, Cənubi Koreyadan gəlir. Qabiliyyətli bacarıqlı gənclər üçün hər cür şərait yaradılıb. Arzularımızı gerçəkləşdirmək üçün heç bir maneə yoxdur. Özümü xoşbəxt və şanslı sanıram.

Söhbət etdiyim gənclərin bir çoxu belə düşüncür. Bu da inteqrasiya proseslərinin güclənməsinə müsbət təsir göstərir. Bununla yanaşı, milli-mənəvi dəyərlərimiz – dilimiz, adət-ənənələrimiz, musiqimiz, aşiq ədəbiyyatımız yüksək şəkildə qorunub saxlanılır və inkişaf etdirilir. Azərbaycanlılar yaşayan bütün yaşayış məntəqələrində məscidlər təmir olunur, yenidən qurulur. Sanki hər yanda doğma Azərbaycanın iyni, rahiyyəsinə duyursan.

Zülfü İLYASOV,
"İqtisadiyyat" qəzetinin xüsusi müxbiri, Şərqi Gürcüstan

Cari ildə "Şahdəniz"dən 12 milyard kubmetr təbii qaz çıxarılıb

Yanvar-iyul aylarında ölkədə 24,1 milyard kubmetr təbii qaz hasil edilib. Energetika Nazirliyindən bildirilib ki, qazın 7,5 milyard kubmetri "Azəri-Çıraq-Günəşli"dən, 12 milyard kubmetri "Şahdəniz"dən, 4,6 milyard kubmetri SOCAR-dan hasil olunub. Ötən ilin müvafiq dövrünə nisbətən 7,8 faiz, yəni 1,7 milyard kubmetr artımla qaz hasil edilib.

Bu vaxtadək 100 milyard kubmetrdən çox "Şahdəniz" qazı ixrac edilib

Yataqlar istismara verildəndən cari il avqustun 1-dək "Azəri-Çıraq-Günəşli"dən 184 milyard kubmetrdən çox, "Şahdəniz"dən isə 147 milyard kubmetrə yaxın qaz hasil olunub.

Energetika Nazirliyindən bildirilib ki, bu dövrdə "Şahdəniz" yatağından hasil edilən qazın təxminən 100 milyard kubmetrdən çoxu ixraca göndərilib.

Bakının ticarət dövriyyəsinin həcmi artıb

Bu ilin yanvar-iyul aylarında Bakıda ticarət dövriyyəsinin həcmi 2020-ci ilin yanvar-iyul ayları ilə müqayisədə 3,6 faiz artaraq 12 milyard 726,8 milyon manat olub.

Ticarət şəbəkəsində satılmış ərzaq məhsulları, içkilər və bütün məmulatlarının dəyəri əvvəlki ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 6,9 faiz artaraq 6 milyard 385,8 milyon manata, qeyri-ərzaq məhsullarının həcmi isə 0,5 faiz artaraq 6 milyard 341 milyon manata bərabər olub. İstehlak məhsullarının 36,8 faizi hüquqi şəxs statuslu müəssisələrdə, 41,6 faizi fərdi sahibkarlara məxsus ticarət obyektlərində, 21,6 faizi isə paytaxtın məhsul bazarlarında satılıb.

"Azertelecom" və "SOCAR Turkey Enerji" orta q şirkət yaradır

Türkiyə Rəqəbat Təşkilatı bəzi birləşmə və satınalmalara icazə verməklə yanaşı, eləcə də "Azertelecom" MMC və "SOCAR Turkey Enerji A.Ş." arasında orta q şirkət yaradılmasını təsdiqləyib. Yeni yaradılan müəssisə "Transanatolian Fiber Taf Telekomtnsikasyon Hizmetleri" AS adı altında telekommunikasiya sektorunda fəaliyyət göstərəcək. Qeyd edək ki, "AzerTelecom" şirkəti Xəzər dənizinin dibi ilə fiber-optik kabel xəttinin (Transxəzər Fiber Optik Kabel Xətti) çəkilməsi layihəsini icra edir.

26 avqust - 8 sentyabr 2021-ci il

Azərbaycan–Türkiyə qardaşlığı səmimi, sarsılmaz və əbədidir

Təməində dostluq və qardaşlıq münasibətləri, xalqların birliyi amili dayanan Azərbaycan–Türkiyə əlaqələrinin bu gün dünya miqyasında analoqunu tapmaq mümkün deyil. Bu əlaqələr zaman-zaman tarixi sınaqlardan layiqincə çıxaraq, möhkəmlənib və sarsılmaz olub.

Belə sınaqlardan biri ötən il torpaqlarımızın azadlığı ilə nəticələnən Vətən müharibəsi oldu. Müharibənin ilk günündən Türkiyənin siyasi-hərbi rəhbərliyi Azərbaycana açıq şəkildə və qətiyyətlə dəstək verdi, respublikamızın mövqeyini sona qədər dəstəkləyəcəyini bəyan etdi. Türkiyə rəhbərliyinin çox cəsarətli və qəti açıqlamaları bir çox ölkələrə xəbərdarlıq oldu. Ermənistanın təəssübünü çəkən siyasi dairələr gördülər ki, Azərbaycan tək deyil.

«Türkiyə-Azərbaycan dostluğu, qardaşlığı bu gün ən yüksək zirvədədir və bütün məsələlərdə biz hər zaman bir-birimizin yanındaıyq. İkinci Qarabağ müharibəsi bunu bütün dünyaya bir daha göstərdi ki, Türkiyə-Azərbaycan bir yerdədirlər və əziz qardaşımın, hörmətli Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğanın dəstəyi ilk saatlardan bizi ruhlandırdı», - deyə Prezident İlham Əliyev bu barədə bildirib.

2021-ci il iyul ayının sonlarından isə Tür-

kiyə dövləti ekoloji terrorla üz-üzə qalıb. Ölkənin bir sıra vilayətlərində baş verən yanğınlar təbiətə və əhaliyə böyük zərər vurub. Qardaş ölkədəki yanğın fəlakətinə Azərbaycan cəmiyyətinin göstərdiyi həssas münasibət isə təbiidir. Çünki başqa cür ola da bilməzdi, Türkiyənin sevincini bölüşdüyümüz kimi, kədəri də bizim kədərimizdir.

Qardaş ölkədə baş verən yanğına ilk həssas münasibət bildirən Prezident İlham Əliyev oldu. Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanə məktubunda Prezident İlham Əliyev bildirdi ki, qardaş ölkənin müxtəlif bölgələrində baş vermiş güclü meşə yanğınları və onların törətdiyi fəsadlar barədə xəbər bizi son dərəcə kədərləndirir. Dövlət başçısı məktubunda Azərbaycan hökumətinin və xalqının hər zaman olduğu kimi, bu gün də qardaş Türkiyə xalqı ilə həmrəy olduğunu bəyan etdi. Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyeva da rəsmi instaqram səhifəsində qardaş Türkiyədə baş verən yanğınlar nəticəsində həlak olanların doğmalarına və yaxınlarına başsağlığı verdi: “Türkiyə regionlarında baş vermiş dəhşətli yanğınların nəticələri barədə xəbərləri dərindən kədər və təəssüf hissi ilə qarşıladım. Həlak olanların doğmalarına və yaxınlarına dərin hüzn-

lə başsağlığı verirəm. Yaralıların tezliklə şəfa tapmasını arzulayıram. Türkiyə xalqının kədəri bizim kədərimizdir. Uca Tanrıdan bütün Türkiyə xalqına güc və səbir diləyirəm!”.

Təsədüfi deyil ki, Türkiyəyə kömək üçün yardım əlini ilk uzadan ölkə də qardaş Azərbaycan oldu. Prezident İlham Əliyevin tapşırığına əsasən Fövqəladə Hallar Nazirliyinin yanğınsöndürmə qüvvələrinin 100 əməkdaşından ibarət birinci qrup 2021-ci iyulun 30-dan artıq Türkiyədə idi. İyulun 31-də FHN-in 1 helikopter, 53 yanğınsöndürmə və xüsusi təyinatlı xilasetmə texnikası, 1 tibbi yardım avtomobili, 220 yanğınsöndürən və xilasedicidən ibarət ikinci qrupu qardaş ölkəyə yola salınıb. Qrup Gürcüstandan keçməklə iki sutka ərzində Marmarisə çataraq birinci qrupun üzvlərinə qoşulub. Avqustun 5-də səhər saatlarında FHN-in “BE-200ÇS” tipli amfibiya təyyarəsi qardaş ölkəyə yola düşüb. Həmin gün FHN-in 40 yanğınsöndürmə texnikası və 160 yanğınsöndürəndən ibarət üçüncü yanğın-xilasetmə qrupu da Türkiyəyə yola düşdü. Avqustun 6-da axşam saatlarında FHN-in yanğın-xilasetmə qüvvələrinin 200 nəfərdən ibarət dördüncü qrupu təyyarə ilə Türkiyəyə yola salındı.

Respublikamızın yanğınsöndürənləri öz missiyalarını peşəkarlıqla həyata keçiriblər. Yanğınların ciddi vüsət aldığı bölgələrdə yanğınsöndürənlərimizin sayı ilə bir çox istiqamətlərdə meşə yanğınlarının genişlənməsinin qarşısı alınıb. Yanğınların ən güclü vaxtında Azərbaycan yanğınsöndürənləri ümumilikdə 14 rayonda, o cümlədən strateji əhəmiyyətə malik Yeniköy və Kəmərköy İstilik Elektrik stansiyaları yaxınlığında, eləcə də Muğla vilayətinin Köyceğiz, Milas, Kavaklıdere, Marmaris və digər yaşayış məntəqələrində meşə yanğınlarının söndürülməsi üçün fədakarlıqla mübarizə aparıblar. Yeniköy və Kəmərköy İstilik Elektrik stansiyalarının qorunması üçün Azərbaycan yanğınsöndürənlərinin də iştirakı ilə mühafizə zolağı yaradılıb.

Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğan başsağlığına və meşə yanğınlarının ilk günlərindən Prezident İlham Əliyevin tapşırığına uyğun olaraq, Azərbaycanın yanğınların söndürülməsində Türkiyəyə göstərdiyi dəstəyinə görə təşəkkürünü bildirib. O, Azərbaycandan olan yanğınsöndürənlərin yanğınsöndürmə əməliyyatlarında yüksək peşəkarlıq və sevgi ilə iştirak etdiyini vurğulayıb.

Azərbaycanın Türkiyəyə göstərdiyi yüksək dəstəyin təməlinə də öz ölkəmizdə fəvqəladə hallar orqanlarının inkişafı sahəsində görülən işlər dayanır. Fövqəladə hallara qarşı daha səmərəli mübarizə, ölkəmizin, vətəndaşlarımızın və ətraf mühitin təhlükəsizliyinin təminatı Prezident İlham Əliyevin inkişaf siyasətinin əsas leytmotivlərindən biridir. Bu siyasətin nəticəsi kimi fəvqəladə hallar orqanları ötən illərdə böyük inkişaf yolu keçib, maddi-texniki bazası möhkəmlənib, qurumların və əməkdaşların peşəkarlığı yüksəlib. Bu gün Azərbaycanın qardaş Türkiyəyə yanğınların söndürülməsi ilə bağlı göstərdiyi dəstəyin kökündə də respublikamızda fəvqəladə hallar orqanlarının müəkkəmməl maddi-texniki imkanlara malik olması dayanır. Respublikamızın belə bir potensiala sahib olması hər birimizdə qürur hissi doğurur.

Azərbaycan həmişə, ən çətin anlarda Türkiyənin yanında olmuş, ona öz səmimi və əməli dəstəyini ifadə etmişdir. Bu yerdə 2016-cı ildə Türkiyədə baş vermiş terror aktları zamanı Azərbaycanın qardaş dövlətə dəstəyini qeyd etmək yerinə düşər. Məlum olduğu kimi, Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın Azərbaycan–Türkiyə Yüksək Səviyyəli Strateji Əməkdaşlıq Şurasının iclasında iştirak etməsi üçün ölkəmizə səfəri 2016-cı ilin

həm fevral, həm də mart aylarında alınmamışdı. Fevral ayında təxirə salınan Azərbaycan–Türkiyə Yüksək Səviyyəli Strateji Əməkdaşlıq Şurasının beşinci iclası martın 15-də Bakıda keçirilməyirdi. Lakin Türkiyə Prezidenti törədilmiş terror səbəbindən gələ bilmədiyindən Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev əsl qardaşlıq və dostluq nümunəsini ortaya qoyaraq özü Ankaraya səfər etdi. Prezident İlham Əliyev bu qərarı ilə Azərbaycan dövlətinin yaxşı günlərdə də, ağır günlərdə hər zaman Türkiyə dövləti ilə birlikdə olduğunu nümayiş etdirdi.

2021-ci ilin iyul-avqust aylarında Türkiyədə baş verən yanğınlar zamanı Azərbaycan–Türkiyə qardaşlığı oldu. Eyni zamanda, bir daha bütün dünyaya aydın oldu ki, bu qardaşlıq səmimi, sarsılmaz və əbədidir.

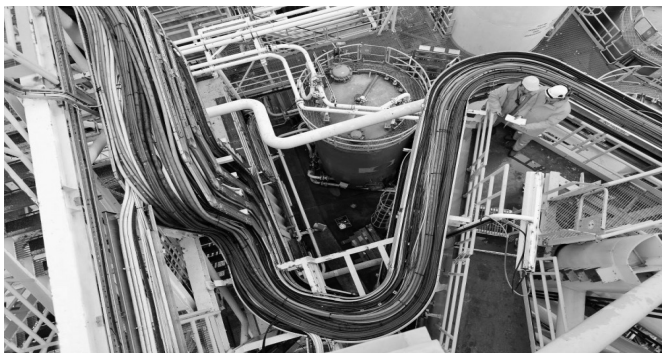
Türkiyədə baş verən yanğınlarla terror izi istisna edilmir. Ona görə Türkiyənin dövlət və hakimiyyət orqanları terror versiyasını da nəzərdən keçirirlər. Şübhəsiz, əgər bu, öz təsdiqini taparsa, ekoloji terroru törədənlər qanun qarşısında cavab verəcəklər.

Bununla yanaşı, qlobal istiləşmənin insan sağlamlığına və ekosistemə mənfi təsirləri də aktual beynəlxalq problemlərdən birinə çevrilib. 2021-ci ilin iyul-avqust ayları bütün dünyada son onilliklərin ən isti dövrü kimi yadda qaldı. Bu dövrdə yanğınla üzləşən tək Türkiyə olmadı. Türkiyə qədər olmasa da, Yunanıstanı da yanğınlar cənginə almışdı. Rusiyada tayqa meşələrində baş verən yanğınların sahəsi milyonlarla hektara çatdı. Azərbaycanda da havaların isti keçdiyi günlərdə bəzi dağlıq meşə ərazilərində yanğınlar baş verdi.

Bütün bunlar iqlim dəyişikliklərinin yarada biləcəyi gözlənilməz situasiyalara, ekstremal təbiət hadisələrinə qarşı mükəmməl şəkildə hazır olmağı hər bir ölkə üçün zərurətə çevirir. Bu məqsədlə mövcud təhlükəsizlik sistemlərinin yeni çağırışlardan irəli gələrək, daha da təkmilləşdirilməsi təxirəsalınmaz vəzifələrdən biri olmalıdır.

“İQTİSADİYYAT”

Azərbaycanın xaricə təbii Yeddi ayda “Azəri-Çıraq-Günəşli”dən qaz satışı 35 faiz artıb 13,3 milyon ton neft hasil olunub

Cari ilin ilk 7 ayında Azərbaycandan xaricə təbii qaz satışı təxminən 10,4 milyard kubmetr təşkil edib, bu da ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə təqribən 35 faiz çoxdur.

Energetika Nazirliyindən bildirilib ki, bu ilin yanvar-iyul aylarında Türkiyəyə təqribən 5,2 milyard kubmetr, Avropaya təqribən 4 milyard kubmetr, Gürcüstana isə 1,1 milyard kubmetr qaz ixrac edilib. Həmin dövrdə “Bakı-Tbilisi-Ceyhan” boru kəməri sisteminə 58,4 milyon kubmetr qaz verilib.

Aqroparklara 1,2 milyard manat özəl investisiya qoyulub

Ölkəmizdə ərzaq təhlükəsizliyinin daha da möhkəmləndirilməsi və aqrar-sənaye kompleksinin modernləşdirilməsi məqsədilə aqroparkların yaradılması istiqamətində işlər davam etdirilir.

İqtisadiyyat Nazirliyinin mətbuat xidmətindən bildirilib ki, hazırda 32 rayon üzrə 240 min hektar ərazidə 51 aqropark və iri fermer təsərrüfatı yaradılır. Bunlardan 35-i bitkiçilik, 14-ü bitkiçilik və heyvandarlıq, 1-i heyvandarlıq fəaliyyəti, digəri isə çeşidləmə-qablaşdırma, emal və logistika sahələri üzrə ixtisaslaşıb. Artıq 43 aqropark fəaliyyətə başlayıb, digərlərində isə layihələndirmə işləri aparılır. İndiyədək 23 aqroparkın yaradılmasına Sahibkarlığın İnkişafı Fondu tərəfindən 173 milyon manat güzəştli kredit, 27 aqroparka isə 1 milyard manat dəyərinə investisiya təşviqi sənədi verilib. İnvestisiya təşviqi sənədi almış 25 aqroparka texnika,

texnoloji avadanlıqlar və qurğuların idxalına görə bir çox təsdiqedic sənədlər verilib və bu təsdiqedic sənədlər üzrə həmin aqroparklar 32,8 milyon manat dəyərinə güzəştlər əldə ediblər. Bu günədək aqroparklara 1,2 milyard manat özəl investisiya qoyulub.

Aqroparklarda məhsuldarlıq səviyyəsinin artırılması üçün müasir suvarma sistemlərindən geniş istifadə edilir. Hazırda fəaliyyət göstərən 43 aqroparkda ümumilikdə suvarılan 80 min hektar torpaq sahəsindən 40 min hektarı pivot, 7 min hektarı damlama, 2 min hektarı sprinkler suvarma sistemi vasitəsilə, 31 min hektarı isə ənənəvi üsullarla suvarılır. Hazırda aqroparklarda ümumi olaraq 4750-dək işçi daimi, 4800-dən çox işçi isə mövsümi işlə təmin olunub. Gələcəkdə əlavə 4500-dən çox iş yerinin yaradılması nəzərdə tutulur.

Yeddi ayda “Azəri-Çıraq-Günəşli”dən 13,3 milyon ton neft hasil olunub

Cari ilin yanvar-iyul aylarında Azərbaycanda 20,1 milyon ton neft (kondensatla birlikdə) hasil edilib. Neft (kondensatla birlikdə) hasilatı ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə təxminən 522,2 min ton az olub.

Energetika Nazirliyindən bildirilib ki, respublika üzrə neft hasilatının 13,3 milyon tonu “Azəri-Çıraq-Günəşli”nin, 2,2 milyon tonu (kondensat) “Şahdəniz”in payına düşüb. SOCAR üzrə neft (kondensatla birlikdə) hasilatı 4,6 milyon ton təşkil edib.

“Azəri-Çıraq-Günəşli” və “Şahdəniz”dən 569 milyon ton neft ixraca göndərilib

“Azəri-Çıraq-Günəşli” (AÇG) və “Şahdəniz” yataqları istismara verildəndən bu il avqustun 1-dək təqribən 569 milyon tondan çox neft (kondensatla birlikdə) hasil edilib. Energetika Nazirliyindən bildirilib ki, AÇG-dən 537 milyon ton xam neft, “Şahdəniz”dən isə 32 milyon tondan çox kondensat çıxarılıb.

“Azəri-Çıraq-Günəşli” və “Şahdəniz” yataqları istismara verildəndən cari il avqustun 1-dək isə təqribən 569 milyon ton neft (kondensatla birlikdə) ixraca nəql olunub.

Azərbaycan mediası beynəlxalq informasiya müharibəsində öz sözünü deyə bildi

2021-ci il sentyabrın 27-də başlayan İkinci Qarabağ müharibəsi Azərbaycan mətbuatı üçün 2-ci sınaq oldu. Fəxrlə deyə bilərik ki, milli mətbuatımız da bu sınaqdan uğurla və alına-çıq çıxdı, Azərbaycan həqiqətlərinin dünyaya çatdırılmasında öz missiyasını uğurla yerinə yetirə bildi, informasiya mübarizəsindən qalib ayrıldı.

Müharibə günlərində bütün ölkə əhalisi müzəfər Azərbaycan Ordusu tərəfindən işğal altında olan ərazilərimizin azad edilməsi xəbərini mediadan aldı. 44 gün ərzində Azərbaycan jurnalisti həm ön, həm də arxa cəbhədə yorulmadan çalışdı. Müharibə zonasından canlı bağlantılar, Azərbaycan Ordusunun hər gün artan uğurlarına dair ən son xəbərlər operativ şəkildə ölkə və dünya ictimaiyyətinə çatdırıldı.

Vətən müharibəsi zamanı informasiyanın cəmiyyətə çatdırılması ilə bağlı bir sıra diqqət çəkən məqamlar var idi. Əvvəla nəzərə alınmalıdır ki, media cəmiyyətin güzgüsüdür. Bu baxımdan cəmiyyətdə olan ruh yüksəkliyi KİV-in də fəaliyyət ovqatına təsirsiz ötüşmədi. Eyni zamanda, media özü ovqat və ruh yüksəkliyi formalaşdırdı, onu daha da artırdı, sabit saxlanması və qorunması nəminə əlindən gələni etdi.

Amma KİV-in müharibə dövründəki fəaliyyətini ayrılıqda götürmək düzgün olmaz. Cəbhəyə doğru böyük axın var idi. Əsgərə, hərbcilərimizə dəstək axını. Hər kəs hansısa formada orduya kömək göstərməyə çalışdı və bunu etdi. Media da xalqın bu monolitliyini istər yerli, istərsə də beynəlxalq ictimaiyyətə göstərdi, məsələni peşəkarlıqla işıqlandırdı. Qələbəmizdə həmrəyliyimiz başlıca rol oynadı. Söhbət xalq-hakimiyyət, xalq-ordu həmrəyliyindən gedir. Media isə hər iki qütblə həmrəy oldu. Bu baxımdan yerli KİV müharibə günlərində xüsusi aktivlik nümayiş etdirərək, əsl vətənpərvərlik mövqeyini ortaya qoydu. Jurnalistlər çevik kommunikasiya vasitələrini, müasir tendensiyaları fəaliyyətlərində bacarıqla tətbiq etdilər. Bu dövrdə Azərbaycan həqiqətlərinin dünyaya çatdırılması mətbuatın bir nömrəli vəzifəsinə çevrildi.

Onu da qeyd etmək lazımdır ki, 44 günlük müharibədə və ondan sonrakı dövrdə Azərbaycan hakimiyyəti erməni lobbi və diaspor təşkilatlarının, ermənipərəst qüvvələrin aramsız həmlələrinə baxmayaraq, bunu bacardı. Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyevin dünyanın müxtəlif ölkələrinin aparıcı media vasitələrinə müsahibələri düşməne qarşı ideoloji sipər rolunu oynadı. Dövlət başçımız müsahibələrində və xalqa müraciətlərində həm xaricə, həm də daxilə vacib ismarıclar ötürdü. Onun sayəsində cəbhədəki üstünlüyümüz ideoloji müstəviyə də daşındı. Prezident müsahibə və çıxışlarında bir növ, tezislər verdi. Təbii ki, bu amil media orqanlarımızın fəaliyyətinə də müsbət təsirini göstərdi. Jurnalistikamız həm münəqişənin tarixi, həm də hazırkı vəziyyətə və Azərbaycanın mövqeyi ilə bağlı kifayət qədər tutarlı arqumentlərlə silahlandı. Nəinki mediamız, bütövlükdə ictimai sektor silahlandı.

Vurğulanmalı vacib məqamlardan biri də cəbhə bölgəsindən informasiyaların çatdırılmasıydı. Azərbaycan jurnalistikasının ötən əsrin 90-cı illərində, xüsusən də Birinci Qarabağ mühari-

bəsi dönməində mövcud istiqamətdə təcrübəsi var idi. Həmin dövrdə kifayət qədər peşəkar reportyorlar və operatorlarımız olub. Çingiz Mustafayev, Salatin Əsgərova, Alı Mustafayev, Seyidağa Mövsümlü, Əli Qafarov, Fəxrəddin Şahbazov... Birinci Qarabağ müharibəsində hərbi jurnalist kimi çalışan deputat Bəxtiyar Sadıqov öz təcrübəsinə söykənərək, bu gün baş redaktoru olduğu «Azərbaycan» qəzetində Qələbənin salnaməsini yaratdı. «Azərbaycan» qəzeti müharibə günlərində informasiya mübarizəsinin, hərbi-vətənpərvərlik təbliğatının önündə getdi. Eyni sözləri, dövlət qəzetləri olan «Xalq qəzeti» və «Respublika» qəzetləri barədə də demək olar. Azərbaycan Dövlət Teleqraf Agentliyinin (AzərTAC) fəaliyyətini xüsusi qeyd etmək yerinə düşər. AzərTAC öz xarici əlaqələrindən istifadə edərək Azərbaycan həqiqətlərini dünyaya çatdırdı, rəsmi informasiyanın əsas bazası rolunu oynadı. Eyni zamanda, rəsmi üslubda fərqli xəbərlər, Azərbaycanın haqq işini dəstəkləyən alternativ hərbi-siyasi təhlillər «Haqqın.az» kimi saytlarda dərc olundu. Televiziyalarımızın informasiya mübarizəsindəki rolu isə əvəzolunmaz idi. AzTV, İTV, ATV, Real, ARB kimi kanallar günün bütün saatlarında cəbhə xəbərlərini operativ şəkildə çatdırmaqla bərabər, öz fəaliyyətlərini hərbi vəziyyətə uyğun uğurla qurdular. **Onların hər birinin cəbhə bölgələrindən hazırladıqları reportajlar ictimaiyyətin döyüşlərdə baş verənlər barədə əyani tanış olmalarında və qələbəmizin xarici auditoriyalara daha müəmməl şəkildə çatdırılmasında böyük rol oynadı.**

Döyüşlərdən reportajlar hazırlayan jurnalistlərin hər birinin əməyi yüksək qiymətləndirilməlidir. Həyatlarını riskə atmaqdan çəkinmədilər. Ən qaynar nöqtələrdə fəaliyyət göstərdilər. Bütün bunların fonunda 44 günlük müharibədə hərbi jurnalistikamız da belə desək, özünə gəldi, canlandı. Bununla belə, müharibə onu göstərdi ki, hərbi jurnalistika məsələlərinə daha da ciddi önəm verilməlidir. Yalnız praktik biliklərlə, vərdislərlə kifayətlənmək yetərsizdir. İşin nəzəri və fundamental aspektləri də mütləq şəkildə nəzərə alınmalıdır. Qarşıdakı müddətdə məsələyə məhz bu baxımdan yanaşmaq şərtidir. Müharibə jurnalistikamız üçün bu zərurəti aşkar şəkildə meydana çıxardı.

Müharibə şəraitinin Azərbaycan jurnalistikasına öyrətdiyi bir vacib xüsusiyyət də diqqətdən yayınmadı. Bu, rəsmi mənbələrə istinad, əldə edilmiş qeyri-rəsmi bilgilərin təsdiqlənməsi ilə bağlıdır. İstər 2020-ci ilin iyulunda Tovuzda - Azərbaycanla Ermənistanın dövlət sərhədində yaşanmış gərginlik vaxtı, istər 2016-cı ilin **“Aprel müharibəsi” dönməində, istərsə də atəşkəsin pozulduğu daha əvvəlki illərdə media təmsilçilərinin rəsmi mənbələrə istinadı ilə bağlı problem var idi. Problem sosial şəbəkələrin informasiyalıq dərcəsi artdıqca özünü daha qabarıq göstərməyə başlamışdı. 44 günlük müharibədə Azərbaycan jurnalistikası bəzi mənfəətlə sayılacaq istisnalara çıxmaq şərtilə, ümumən rəsmi mənbələrə daha çox üz tutdu. Bu, kifayət qədər pozitiv məqamdır.**

Eyni zamanda, o da təqdir olunmalıdır ki, media işini həm də yayılmış müxtəlif bilgilərin reallaqla nə dərəcədə uyğun olduğunu öyrənərək qurdu. Burada vurğulanmalı başlıca məqam

həm də ondan ibarətdir ki, əlaqədar dövlət qurumları da - Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyası, Azərbaycan Respublikasının Müdafiə Nazirliyi, Azərbaycan Respublikasının Xarici İşlər Nazirliyi öz işlərinə məsuliyyətlə yanaşdılar, düşmən tərəfdən yayılmış fikir və məlumatlara dərhal reaksiya verdilər, imkan yaratmadılar ki, Ermənistanın hər hansı ideoloji təxribatı cavabsız qalsın. Bu cəhət medianın belə desək, informasiya ilə silahlandırılmasında müstəsna rol oynadı. Hər bir halda yekun nəticə bu oldu ki, Azərbaycan mediası rəsmi mənbələrə daha çox istinad etmək sahəsindəki vərdislərini çəkiləşdirdi, mövcud sahədəki boşluqları xeyli aradan qaldırdı.

Çox təəssüf ki, Azərbaycan mətbuatının iki nümayəndəsi erməni terrorunun qurbanı oldu. Vətən müharibəsi başa çatdıqdan sonra işğaldan azad olunmuş ərazilərin çəkilişini həyata keçirən jurnalistləri aparın nəqliyyat vasitəsi iyunun 4-də Kəlbəcər rayonunun Susuzluq kəndi ərazisində tank əleyhinə minaya düşdü. Nəticədə AZƏRTAC-ın müxbiri Məhərrəm İbrahimov, AzTV-nin operatoru Sirac Abışov və Kəlbəcər Rayon İcra Hakimiyyəti başçısının Susuzluq kənd inzibati dairəsi üzrə nümayəndəsinin müavini Əliyev Arif Ağalar oğlu həlak oldu, dörd nəfər yaralandı.

Prezident İlham Əliyev iyunun 14-də işğaldan azad olunan ərazilərdə vəzifə borcunu yerinə yetirmiş Abışov Sirac Abış oğlunu, Əliyev Arif Ağalar oğlu və İbrahimov Məhərrəm Əli oğlunu "3-cü dərəcəli "Vətəna xidmətə görə" ordeni ilə təltif edib.

Hər zaman Azərbaycan həqiqətlərinin təbliği missiyasını uğurla həyata keçirən milli mediamız 44 günlük Vətən müharibəsinin gedışində ölkəmizin düşmən təbliğatına qarşı informasiya mübarizəsinə töhfələrini verdiyi kimi, postmüharibə dövründə də bu işi davam etdirməkdədir. Azərbaycan mediası bu gün də dövlətimizin başçısı, Silahlı Qüvvələrin Müzəffər Ali Baş Komandanı İlham Əliyevin artıq tarixə qovuşmuş Dağlıq Qarabağ münəqişəsi ilə bağlı səsləndirdiyi hər bir fikrin, hər bir bəyanatın, işğaldan azad edilmiş ərazilərimizdəki vəziyyət barədə həqiqətlərin ölkə və dünya ictimaiyyətinə çatdırılmasında fəal rol oynayır.

44 günlük Vətən müharibəsində və müharibədən sonrakı dövrdə Azərbaycan həqiqətlərinin dünyaya çatdırılmasında mətbuatın rolu və jurnalistlərin fəaliyyəti böyük oldu. Məhz nümayiş olunan peşəkarlıq, fədakarlıq və çeviklik sayəsində dünya ictimaiyyətinə müharibə ilə əlaqədar, o cümlədən Ermənistanın törədiyi müharibə cinayətləri haqqında dolğun məlumatların çatdırılması mümkün oldu. Əgər Azərbaycan mediası Birinci Qarabağ müharibəsində dövlətimizin məruz qaldığı informasiya blokadası və senzura səbəbindən öz missiyasını tam həyata keçirə bilməmişdisə, İkinci Qarabağ savaşında üzərinə düşən vəzifəni layiqincə yerinə yetirdi, Azərbaycanın böyük Zəfərinin müjdəçisi oldu. Milli jurnalistikamız 44 günlük Vətən müharibəsində kifayət qədər mütəşəkkil təmsil olundu, media monolit komanda kimi prosesdə aktiv iştirak etdi. Ordumuz, digər dövlət qurumlarımız müharibəyə ciddi və məsuliyyətli şəkildə kökləndikləri kimi, kütləvi informasiya vasitələri də bu səfərbərliyə adekvat yanaşma ortaya qoydular. Azərbaycan Qarabağ müharibəsindən qalib çıxdığı kimi, Azərbaycan mediası da qalib ölkənin mediasına çevrildi, beynəlxalq informasiya müharibəsində öz sözünü deyə bildi.

Təbii ki, Azərbaycan cəmiyyətinin mediadan gözləntiləri də var. Yerli KİV Azərbaycanın milli maraqlarını daim uca tutmalı, öz fəaliyyəti ilə xalqa, dövlətə və dövlətçiliyə xidmət etməlidir. Respublikamızda fəaliyyət göstərən media orqanlarının böyük əksəriyyətinin fəaliyyəti cəmiyyətimiz tərəfindən təqdir olunur. **Biz Vətən müharibəsi günlərində də medianın dövlətimizin milli maraqlarını qətiyyətlə müdafiə etdiyini gördük. Amma bu gün KİV-də hansısa siyasi mərkəzlərin maraqlarına xidmət edən, sapı özümüzədən olan baltalar da var. Hesab edirəm ki, onlar Azərbaycan mətbuatının banisi olan Həsən bəy Zərdəbinin əsasını qoyduğu təməllərə sadıq olmalı, öz fəaliyyətləri ilə milli və sağlam dəyərlərə xidmət etməlidirlər.**

“İQTİSADİYYAT”

“Azercell Telecom” MMC 2021-ci il üzrə STEVİE Beynəlxalq Biznes Mükafatlarının qızıl laureatı oldu

“Azercell Telecom” MMC Əşyaların İnterneti (IoT) texnologiyaları əsasında az enerji tələbatlı sensorlar konsepsiyasının tətbiq olunması üzrə hazırlıq səviyyəsinə görə 18-ci Stevie Beynəlxalq Biznes Mükafatlarında “İlin ən innovativ şirkəti” nominasiyasında qızıl mükafata layiq görüldü.

Azercell bu konsepsiyanı Azərbaycanda həyata keçirən ilk şirkətdir. Mobil operatorlar bu tipli sensor və qurğuları dəstəkləmək üçün LTE şəbəkəsində “az enerji tələbatlı genişmiqyaslı şəbəkə” (NB-IoT – Narrow-Band Internet of Things) funksiyasını təklif edir. Azercell Telekom da bu imkanı şəbəkəsinə tətbiq edərək, lazımi sınaq testlərini keçirib, abunəçilərinə xidmət və əməkdaşlığa hazır vəziyyətə gətirmişdir.

Şirkətin bu təşəbbüsü IoT-nin verdiyi imkanlar əsasında insanlara daha rahat və “ağıllı” mühitdə ya-

şamaq və işləmək imkanı yaradan bir texnologiya ərsəyə gətirdiyinə görə münisiflər heyəti tərəfindən yüksək nailiyyət kimi dəyərləndirilmişdir. Beynəlxalq münisiflər heyətinin verdiyi yüksək qiymətə münasibət bildirən “Azercell Telecom” MMC-nin Prezidenti Zərinə Zeynalova qeyd edib ki, böyük şəhərlərlə yanaşı, kiçik kəndlərdə də texnologiyalara rahat çıxış imkanının yaradılması şirkətin əsas prioritetləri sırasındadır. Z.Zeynalova həmçinin bildirib ki, Azercell IoT texnologiyalarının tətbiqi istiqamətində dövlətə dəstək verməyə hazırdır. Buraya xüsusilə “Ağıllı Şəhər” və “Ağıllı Kənd” dövlət proqramları çərçivəsində Qarabağda işğaldan azad olunmuş torpaqlarda müvafiq texnologiyanın tətbiqi daxildir.

Stevie Mükafatı qalibləri iyun ayından avqust ayının əvvəlinə qədər davam edən qiymətlən-

dirmə prosesində iştirak edən dünyanın 260-dan çox nüfuzlu idarəçilərin ortalama balları əsasında müəyyən olunmuşdur. Bu il demək olar ki, bütün sahələrdə fəaliyyət göstərən və müxtəlif miqyasda olan müəssisələr tərəfindən müxtəlif nominasiyalara 3,700-dən artıq layihə təqdim olunmuşdur. Qeyd edək ki, aparıcı mobil operator ötan il nüfuzlu Beynəlxalq STEVİE mükafatının 3-qat qalibi olmuşdur. Şirkət yüzlərlə müəssisə arasından “İlin telekommunikasiya şirkəti” adına layiq görülərək Qızıl mükafat qazanmışdır. Azercell, eyni zamanda, “İlin ən innovativ şirkəti” və “Ən dəyərli korporativ məsuliyyətli şirkət” nominasiyaları üzrə Bürünc mükafat əldə etmişdir.

Beynəlxalq Biznes Mükafatları dünyanın nüfuzlu biznes mükafatları proqramıdır. Müxtəlif illərdə Google, Microsoft Corporation, Türk Telecom, Vo-

dafon Türkiyə, Etisalat, Dell Technologies, Mayersk Company, HP Inc., UNESCO ICHCAP, IBM və s. nüfuzlu şirkətlər bu beynəlxalq müsabiqədə iştirak edib qalib seçilənlər sırasındadır.

Hazırda davam edən COVID-19 pandemiyası səbəbindən qaliblərin mükafatlandırma mərasimi dekabrda virtual virtual şəkildə baş tutacaq.

26 avqust - 8 sentyabr 2021-ci il

TANAP-la Türkiyəyə 3,2 milyard kubmetr Paytaxt sənayesində qeyri-dövlət sektorunun payı 83,1 faiz olub

Azərbaycan təbii qazı göndərilib

Yeddi ayda TANAP boru kəməri ilə Türkiyəyə 3,2 milyard kubmetrdən çox Azərbaycan təbii qazı nəql olunub. Bu barədə Energetika Nazirliyindən bildirilib. Qeyd edək ki, 2018-ci il iyunun 30-dan indiyədək TANAP-la 10 milyard kubmetrdən çox qaz nəql edilib.

Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorundakı “Şahdəniz-2” yatağından çıxarılan ilk kommersiya təbii qazının TANAP boru kəməri ilə Türkiyəyə nəqlindən 2 il ötür. TANAP-la Türkiyəyə kommersiya qazının nəqlinə başlanmasının birinci ili 2 milyard kubmetr qaz tədarük edilib. Ticari əməliyyatların ikinci ili ötən il iyunun 30-da bitib və həmin tarixə TANAP-la nəql edilən Azərbaycan qazının həcmi 5,8 milyard kubmetr olub. Kəmərin mövcud ötürücülük qabiliyyəti hazırda 16 milyard kubmetrdir, 2023-cü ildə 23 milyard, 2026-cı ildə isə 31 milyard kubmetrə çatdırılması nəzərdə tutulur. İlk mərhələdə TANAP kəməri ilə nəql olunaacaq 16 milyard kubmetr Azərbaycan qazının 10 milyard kubmetri Avropaya, 6 milyard kubmetri isə Türkiyəyə satılacaq. “Şahdəniz-2” qazını Türkiyəyə nəql edən TANAP boru kəməri Türkiyə-Gürcüstan sərhədin-

də Cənubi Qafqaz Boru Kəmərinə qoşulub, Türkiyə-Yunanıstan sərhədində isə TAP qaz boru kəmərinə birləşib. Avropa İttifaqı üçün prioritet enerji layihələrindən biri olan və 3500 kilometrlik Cənub Qaz Dəhlizinin birləşdirici halqasını təşkil edən TANAP-ın Gürcüstan-Türkiyə sərhədi-Əskişəhər 56 düymlük hissəsinin uzunluğu 1350 kilometr, Əskişəhər-Türkiyə-Yunanıstan sərhədi boyunca 48 düymlük hissəsinin uzunluğu isə 480 kilometrdir. Mərmərə dənizi boyunca isə boru kəmərinin diametri 36 düym təşkil edir. İki fazada icra olunan layihə çərçivəsində boru kəmərinin uzunluğu (19 kilometr Mərmərə dənizindən keçməklə) ümumilikdə 1850 kilometrdir.

Layihə ilə bağlı Azərbaycanla Türkiyə anlaşma memorandumunu 2011-ci il dekabrın 24-də imzalayıb, bu çərçivədə SOCAR tərəfindən “TANAP Doqalgaz İletim AŞ” şirkəti yaradılıb. TANAP boru kəməri sisteminə dair Saziş isə 2012-ci il iyunun 26-da İstanbulda imzalanıb və hər iki ölkənin müvafiq qanunverici orqanları tərəfindən təsdiqlənib. Bununla da Türkiyə və Azərbaycan siyasi rəhbərliyinin fəaliyyəti nəticəsində TANAP tikintisi ilə bağlı razılıq əldə edilib.

Nazirlik: Neft ixracı 3 faiz azalıb

Cari ilin ilk 7 ayında ölkədən təxminən 16,4 milyon ton neft (kondensatla birlikdə) ixraca nəql olunub. Energetika Nazirliyindən bildirilib ki, bunun 15,6 milyon tondan çoxu konsorsiumun, 823,7 min tonu isə SOCAR-ın payına düşür. Neftin (kondensatla birlikdə) ixraca nəqli 2020-ci ilin müvafiq dövrünə nisbətən təxminən 517,5 min ton, yəni 3 faiz azdır.

Jirinovski – siyasi məənəviyyatsızlığın ən böyük nümunəsi

Rusiya dövlət dumasının deputatı Vladimir Jirinovski 2021-ci ilin iyul ayının sonunda «Komsomolskaya pravda» radiosuna verdiyi müsahibəsində bir daha xəstə siyasi təfəkkürün daşıyıcısı olduğunu təsdiq etdi. İmperiya xülyasından və cəfəng «ve-likorus» ideologiyasından əl çəkməyən, rus şovinizminin ən qəddar nümayəndəsi kimi tanınan bu adam özü barəsində tələkə imici formalaşdırdığından onun növbəti sərəsləməsinə reaksiya verməmək də olardı. Amma Jirinovski bu dəfə həm də siyasi məənəviyyatsızlığın ən böyük nümunəsini nümayiş etdirdi.

Rusiyanın özündə belə qeyri-ciddi imici ilə tanınan V.Jirinovskinin Azərbaycanla bağlı təhdid və hədyan dolu açıqlamaları ilk dəfə deyil. Azərbaycanın müstəqil dövlət kimi yüksəlişinə, Prezident İlham Əliyevin qətiyyətli və müstəqil siyasət yürütməsinə qısqanclıqdan, xalqımıza və dövlətimizə olan şovinizm münasibətindən və imperiya ambisiyasından irəli gələrək, bu adam sistemli şəkildə respublikamıza qarşı xəstə təəyyüülünün məhsulu olan siyasi tərbiyəsizliyini ortaya qoyur. Xatırladım ki, son olaraq bir neçə ay əvvəl azərbaycanlı gəncin Rusiyada yol polisi əməkdaşı tərəfindən öldürülməsi zamanı qatil polisə haqq qazandırmaqla bu adam xalqımıza qarşı irqçi mövqe tutmuşdu.

İlk növbədə onu qeyd edim ki, budəfəki sərəsləməsi isə özünü siyasətçi hesab edən Jirinovskinin realıq hissini tamamilə və ya bilərəkdən itirdiyini göstərir. Onun fikirləri göstərir ki, Jirinovski realıq qətiyyəni dərk etmir. Çünki özünü “liberal demokrat” adlandıran bu maskalanmış ünsür anladır ki, artıq sovet ittifaqı yoxdur, Azərbaycan suveren, müstəqil respublikadır və onun daxili işlərinə heç kim qarışa bilməz.

Ümumiyyətlə, V.Jirinovskidən danışarkən onu Rusiya Dövlət Dumasının deputatı, üç ən böyük fraksiyadan birinin rəhbəri kimi təqdim etməyə ada-

mın dili də gəlmir. Çünki hər zaman türk, Qafqaz və Orta Asiya xalqlarına qarşı açıq-aşkar düşmən mövqelərdən çıxış edən, irqçiliyi və şovinizmi özünün ideoloji bazası kimi təşviq edən bu xəstə ruhlu siyasi oyunbazın nə davranışı, nə də çıxışları heç zaman nə rus xalqına, nə də təmsil etdiyi ölkəyə baş ucalığı gətirməyib. Təsəvvür edin ki, bir ölkənin ali qanunverici orqanında təmsil olunan Duma deputatı elə həmin ölkənin hansısa federal ərazisində arzuolunmaz şəxs elan edilir. Bundan böyük rüsvayçılıq ola bilməzi? Jirinovski 2011-ci ildən Rusiya Federasiyasının subyekti olan Komi Respublikasında “persona non grata” elan olunub. Hələ mən Qazaxıstan və Qırğızıstanı demirəm. Ona görə bu tələyin fikirləri artıq heç kimdə təəccüb doğurmur. Jirinovski demək olar ki, heç vaxt pozitiv siyasi fəaliyyət nümunəsi ortaya qoymayıb. Bu adam heç vaxt dostluqdan, əməkdaşlıqdan danışmayıb. Onun partiya sədri və deputat kimi siyasi fəaliyyəti ayrı-ayrı dövlətlərin Rusiyadan üz döndərməsinə hesablanıb. Bu adam sanki odun üstünə benzin tökmək üçün proqramlaşdırılıb. Ümumiyyətlə, həyatda təsadüflər olmur və ya hər bir təsadüf də zərurətdən doğur. Onun ölkəmizə qarşı tərbiyəsizliyini məhz Azərbaycan, Türkiyə və Pakistan arasında Bakı Bəyannaməsinin imzalanmasından sonra etməsi ondan xəbər verir ki, heç nə təsadüfi deyil. Bu baxımdan Jirinovskinin Azərbaycanın, Türkiyə və Pakistan arasında üçtərəfli əməkdaşlığa xidmət edən Bakı Bəyannaməsinin imzalanmasın-

Cari ilin yanvar-iyul aylarında paytaxt sənayesində istehsal olunmuş malların və göstərilmiş xidmətlərin həcmi əvvəlki ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 4,9 faiz artaraq 22,3 milyard manat təşkil edib. Sənaye məhsulunun 75,5 faizi mədənçıxarma, 21,3 faizi emal, 2,4 faizi elektrik enerjisi, qaz və buxar istehsalı, bölüşdürülməsi və təchizatı, 0,8 faizi isə su təchizatı, tullantıların təmizlənməsi və emalı sektorlarında istehsal olunub. Sənayedə qeyri-dövlət sektorunun payı 83,1 faiz olub. İstehsalın ümumi həcmində sənaye məhsulunun payı 91,2 faiz, sənaye xarakterli xidmətlərin göstərilməsi isə 8,8 faiz təşkil edib.

İstehsal edilmiş məhsulun böyük hissəsi istehlakçılara göndərilib, əvvəlki dövrlərdə yaranmış ehtiyatlar da nəzərə alınmaqla sənaye müəssisələrinin anbarlarında avqustun 1-nə 317,2 milyon manatlıq

hazır məhsul ehtiyatı olub. Sənaye müəssisələrinin anbarlarında başqa müəssisələrdən alınmış və satış üçün nəzərdə tutulmuş 72,4 milyon manat məbləğində digər məhsullar da yer alıb.

Bakı Limanı növbəti dəfə “Eco Ports” sertifikatına layiq görülüb

“Bakı Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanı” QSC-yə (Bakı Limanı) Avropa Dəniz Limanları Təşkilatının (European Sea Ports Organization - ESPO) Liman Ətraf Mühitin Təhlili Sistemi (PERS) – “EcoPorts” sertifikatı növbəti dəfə təqdim edilib. QSC-dən bildirilib ki, regionda ilk dəfə olaraq hələ iki il əvvəl

bu sertifikatı əldə edərək “Yaşıl Liman” statusunu qazanan Bakı Limanının bu adı qoruyub saxlaması ətraf mühitin qorunması üçün atılan addımlar nəticəsində mümkün olmuşdur. Vurğulanıb ki, Avropada hazırda bu statusa cəmi 30 liman layiq görülüb. Belə bir siyahıda Avropanın qabaqcıl limanları

ilə yanaşı, Bakı Limanının da adının olması, həm regionumuz, həm də ölkəmizin uğurudur. Qeyd edək ki, Bakı Limanı üçün ekologiyanın qorunması və inkişaf etdirilməsi əsas prioritetlərdəndir və bu istiqamətdə həm yerli, həm də beynəlxalq təşkilatlar, ekspertlərlə mütəmadi olaraq əməkdaşlıq edilir.

dan sonra sərəsləməsi göstərir ki, İlham Əliyevin yürütdüyü qətiyyətli və cəsarətli siyasət Jirinovski kimi siyasi ünsürlər tərəfindən bədxahlıqla qarşılanır. Bütövlükdə, Jirinovskinin müsahibədə səsləndirdiyi fikirlər Azərbaycan-Rusiya əlaqələrinin və Prezident İlham Əliyevlə Vladimir Putinin dostluq münasibətlərinin ruhuna ziddir. Ona görə Jirinovski bir daha təsdiq etdi ki, tərbiyəsi olmayan, anormal və xəstə təfəkkürlü bir insandır. Onun böyük psixoloji yardıma ehtiyacı var. Amma bu adam hələ ölkəmizə səfər etdikdən sonra da bu cür sərəsləyir və tərbiyəsizlik edir, deməli müalicəsinin də heç bir nəticəsi olmayacaq. Psixoloji problemləri olan insan təsiri bağışlayan fiziki görkəmi, saqlarını qaydaya salmaması, geyimindəki çatışmazlıqlar göstərir ki, Jirinovski adekvat insan deyil. Azərbaycan-Rusiya münasibətləri isə strateji xarakter daşıyır. İki dövlətin prezidentləri arasında səmimi dostluq münasibətləri var və Jirinovski, o cümlədən «Rossiya-1» televiziyasının aparıcısı Vladimir Solovoyov kimiləri buna xələf gətirə bilməyəcəklər. Azərbaycan adlı karvan isə bundan sonra da öz yolu ilə addımlayacaq. Heç bir qüvvə onu öz yolundan dayandıra və sapdırma bilməz. Bu karvan

indiyədək öz mənzilinə çatıb və gatacaq. Onun ətrafında küləklər, fırtınalar və toz burulğanları ola bilər. Kimlərsə bu karvanın arxasınca qaça bilərlər. Amma bu karvanı dayandırmaq qeyri-mümkündür. Bizim karvanımız öz yolu ilə inamla addımlayacaq.

Siyasi arena çox geniş bir mübarizə meydanıdır. Ona görə nəinki müxtəlif baxışlara, həm də hər cür xislətə malik siyasətçiyə rast gəlmək mümkündür. Belələri nəinki təmsil etdikləri siyasi qrupa, həm də dövlətə ləkədirlər. Jirinovskilərlə, Solovoyovlarla yanaşı, Rusiyada Azərbaycanı sevmən, rus ictimai rəyində Azərbaycanla və xalqımızla bağlı düzgün təəvvürlər yaradan siyasətçilər və jurnalistlər də var. Məsələn, Rusiyanın tanınmış “Nasionalnaya oborona” jurnalının baş redaktoru, hərbi ekspert İqor Korotçenko İkinci Qarabağ müharibəsinin ilk günündən tamamilə ədalətli və obyektiv mövqe nümayiş etdirərək, Azərbaycanın haqq səsinə Rusiya ictimaiyyətinə çatdırdı. Siyasi və ictimai xadim, jurnalist Maksim Şevçenko Rusiyada Ermənistanın işğal siyasətinə etiraz səsinə ucaldan, Azərbaycanın ədalətli mövqeyini fəal təbliğ edən insanlardan biridir. Dövlət Dumasının MDB işləri, Avrasiya inteqrasiyası və həmvətənlərlə əlaqələr üzrə komitəsinin sədri Leonid Kalaşnikov da olduqca ədalətli mövqe ortaya qoydu, əsl həqiqətlərin Rusiya ictimaiyyətinə çatdırılmasında fəallıq nümayiş etdirdi. Haqlı olaraq bu insanları Azərbaycanda dost kimi qəbul edirlər.

Cənab Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycan bundan sonra da inkişaf edəcək, öz maraqlarını qətiyyətlə təmin edəcək. Dövlətimizin yüksəlişi Azərbaycanın müstəqil dövlət kimi uğurlarını və qələbələrini görmək istəməyənlərin bağrına xəncər kimi sapılacaq.

TƏRLAN QULİYEVİN 21 YAŞINA HƏDİYYƏSİ

Azərbaycan Şehidi Kəndüllü Esger Quliyev Tərlan Mehman Oğlu
Astarə Rayon Ərçivan qesebesi 14.10.2020

2000-ci il yanvarın 26-da anadan olub Quliyev Tərlan Mehman oğlu. Astarada Ərçivan qəsəbəsinə. Ərçivandakı 4 nömrəli tam orta məktəbin məzunudur. 3 qardaşdan ikincisidir Tərlan. Şəkillərinə, video görüntülərinə baxdım. O qədər gülərdirdi ki... Şən, dəcəl, mehriban – belə gördüm Tərlanı. “Eləydi”, - deyir onu oğlu kimi böyüdən, 4 nömrəli məktəbin dil-ədəbiyyat müəllimi olan xalası Xəyalə xanım. “Çox şən, zarafatçı, mehriban idi. Hədsiz qayğıkeş idi”. Yaşının, təbiətinin çilgünlüyünə baxmayaraq, böyüdükcə doğum günündə ürəkdən sevinə bilmirdi Tərlan. 26 tarixi iri, qara gözlərinə kədər salırdı: 26-da Xocalı faciəsi baş verib, nə fərqi bir ay sonra olub. Bunu başlısaya bilmərik... Bəlkə də hər il yanvarın 26-da təkcə özü böyüməyib, Xocalı dərdi də, Vətən ağırları da böyüyüb onunla birlikdə? Ona görə “Xocalını azad edəcəyik, Şuşaya da gedəcəyik biz”, - deyib tez-tez.

Həyat həmişə üzə gülmür. Birdən elə şillə çəkər ki, səndələyirsən, güclə ayaqda qalarsan. Bir dayağın, tutacağın olmasa, yıxılırsan... Şəxsi həyatı alınmayan Xəyalə müəllimə üçün də Tərlan yaşamaq səbəbi idi. Bütün həyatını ona bağlayıb. “Sən mənim xalam yox, anamsan, mən xoşbəxtəm - iki anam var”, - deyərdi Tərlan. “Həmişə ona naz edərdim, mənim yaraşıqlım, gözəl gözlüm deyərdim. O mənim oğlum idi. Çox vaxt yanımda qalırdı. Hər gün səhər təzdən onun görüşünə gedirəm indi. Yenə əzizləyib, oxşayıram. Çoxlu güllər əkmisəm məzarına, gülləri çox sevirdi, deyirəm güllərin ətrinə oyanar bəlkə...”

Mənim övladımdı. Tək mənim yox, hamının sevimlisi idi. O qədər dostu vardı ki. Nə deyim ki? Hansı söz bəs edərdi onu bəzəməyə? Vətən sevdalıydı. Könüllü getdi müharibəyə. “Getmə” də deyə bilməzdik. Özü də fərqliydi. Ölümü də fərqli oldu. Bir ana üçün övlad itkisindən ağır nə ola bilər? Amma oğlum Vətəni üçün Şəhid olmaq istəyirdi. Həmişəki kimi qürur yaşatdı bizə”, - söylədi Vüsalə anası. Övlad itkisinə təsəlliverici söz tapmaq olmur. Nə Vüsalə xanımın, nə də “onsuz yenə tək qaldım” deyən Xəyalə xanımın göz yaşlı səsinə cavab verə bilmirdim.

“Nə gizlədim, dedim, bəlkə getməyəsən. Atası Bələdiyyə sədridir, düşündüm ki, saxlada bilər”. “Nə danışsən? Nə özümə, nə sizə, nə də atama bunu yaraşdırmaram. Ömrümü “atası saxlatdırdı” sözü ilə yaşaya bilmərəm. Atam da etməz bunu. Mən alçaq deyiləm. Siz məni belə böyütməmişiniz axı... Şəhid olmaq alçaq kimi yaşamaqdan min dəfə, milyon dəfə şərəflidir. Nə fərqi var nə vaxt öləcəm? Necə ölməyin fərqi var”, - deyib özümə elə baxdı ki... Hələ də o baxışları unuda bilmirəm. Tərlan istədiyi kimi Şəhid olub, mənə hələ də dediyim sözün peşmanlığın çəkirəm...

Ömrün elə çağındaydı ki, Tərlan hər saat, hər

gün arzularına sarılırdı, ilk sevginin şirinliyində xumarlanırdı, bütün həqiqətlərin gözəlliyinə inanırdı... Uçurdu. Uçurdu Tərlan elə tərlan kimi. Yaş o yaşıdı – xəyallardan qanad taxıb uçarsan. Amma bütün bunlardan daha üstün, daha möhtəşəm arzusu vardı Tərlanın. Düşünəndə gözəlliyindən qürur duyduğu, inandığı, güvəndiyi həqiqəti vardı Tərlanın: Qarabağ azad olacaq! Xocalı qisası alınacaq. Döyüş yoldaşları da bunu təsdiq etdilər: O qədər əmin idi ki, qələbəyə. Başımıza güllə yağanda, sağ qalacağımıza ümid etməyəndə belə Ali Baş Komandan kimi yumruğunu qaldırıb şən səslə “Qarabağ Azərbaycandır və nida” deyirdi. Kiminsə üzündə azca tutqunluq görən kimi “Gül, sevin, Zəngilana gedirik, Qubadlıya, Şuşaya, Xankəndinə gedirik, - deyər ruh verirdi adama”, - dedi Emil. Bir də dedi ki, “**Bir sinifdə oxumuşuq, illərlə bir yerdə olmuşuq, bir-birimizi bu qədər tanımamışıq. Döyüşdə 3 gün də bir yerdə olsan, adamı daha yaxından tanıyırsan. Tərlanı qəhrəman kimi tanıdım. Ona baxıb fəxr edirdim**”.

Füzuli, Ağdərə, Cəbrayıl da ən ağır döyüşlərdə olub ilk gündən Tərlanımız. Cəbrayıl uğrunda döyüşlərdə snayper gülləsinə tuş gəlib İkinci Qarabağ savaşının kontüllüsü Tərlan Mehman oğlu Quliyev.

Döyüş yoldaşı Şamxalın söylədiklərindən: “Cəbrayıl istiqamətində irəliləməliydik bölüyümüz. 3 taquma bölünmüşdük. Tərlan ilk taqımda idi. Yəni, həmişə irəlidə olmaq istəyirdi. Orda strateji əhəmiyyətli yüksəkliklər var, onları ələ keçirməliydik. 4 saatdan artıq yüksəkliyə qalxdıq, 5 saat döyüş oldu. Yüksəkliyə qalxanda ağırlıq etməsin deyər, ərzaq, su ehtiyatlarını götürmürdük. O döyüşdə Tərlan yaralandı və şəhid oldu. Biz də geri addım atmadıq. Nə yaxşı ki, Vətən qarşısında da, şəhid olan döyüş yoldaşlarımız qarşısında da borclu qalmadıq”.

İkinci Qarabağ savaşına başlayanda Tərlan Həqiqi Hərbi Xidmətdən 8 ay idi qayıtmışdı. Savaş başlayan kimi döyüşə yollandı Tərlan. Atası Mehman Quliyev rayonun, qəsəbənin hörmətli insanlarından. Oğlunu “gizlədə” bilərdi. “Mən bunu oğluma necə qıyardım? Valideynlər övladlarının arzularını yerinə yetirmək üçün çalışır ömür boyu. Mən qürurlu, vicdanlı oğul böyütmüşdüm. “Bilirəm ki, qələbə bizimdir. İstəyirəm torpaqlarımızın azadlığında mənim də payım olsun”. Mən oğlumun bu müqəddəs arzusuna qarşı necə çıxardım? Nə mən, nə də Tərlan bu utanca yaşaya bilməzdik”, - dedi Mehman bəy.

Torpaq hamıya Vətən olmur. Onu sadəcə yaşayış yeri sayanlar gizlənər. Onların Vətəni olmur. Torpaq Vətən adını yaşadanlarındır - Tərlan kimi tərlanlarındır.

26 yanvar 2021-ci ildə 21 yaşı oldu. 21 yaşına “Cəbrayılın azadlığı uğrunda”, “Vətən uğrunda” medallarını, Azərbaycana isə Qələbə sevincini yaşadan oğul hədiyyə etdi Tərlan.

İndi doğma Astaranın 5 nömrəli tam orta məktəbində 9b sinfi Tərlan Quliyevin adını daşıyır. Sinif rəhbəri İradə Qaçayeva ömrünün 40 ilini gənc nəslin təlim-tərbiyəsinə həsr edib. Biliyi, məsuliyyəti, vətənsəvarlığı ilə seçilib: “Astarə Birinci və İkinci Qarabağ savaşında xeyli şəhid verib. Cəsurluğu ilə seçilir cavanlarımız. Biz də onları yaşatmalıyıq. Böyüyən nəsil öz qəhrəmanlarını tanımalı, onlar kimi vətənsəvar olmalıdır. Düşündüm ki, ən azı sinfimiz onlardan birinin adını daşıya bilər. Şagirdlərim bu təklifə o qədər sevinilər ki. İndi sinfimiz Tərlan Quliyevin adını daşıyır. Ailəsilə görüşürük. Doğum günündə də ziyarətinə getdik.” Çox təqdirəlayiq təşəbbüsdür. Bütün məktəblər bu təşəbbüsə qoşula bilər.

Düşündüm ki, Tərlan bu doğum günündə sevinirdi. Axı, 26 daha qara yazılmayacaq. Göylərə baxdım. Qələbə günəşini gördüm. Bir də doğma yurtdun başı üstündə qanad çalan Tərlanı. 30 illik yaralarımızı sarıyan tərlanları gördüm.

Kəmalə ABİYEVA

“Kabinetim” ilə yeniliklərdən ilk sən xəbərdar ol!

Azercell-in unikal mobil tətbiqinin yenilənmiş versiyası artıq bütün platformalarda mövcuddur. Abunəçilərə öz nömrəsinə tam nəzarət etmək, balans artırmaq, tarif və internet paketlərini sifariş edib dəyişdirmək, tətbiqlərə qoşulmaq imkanı verən Azercell-in “Kabinetim” mobil əlavəsinin daha da təkmilləşdirilmiş versiyası artıq istifadə üçün mümkündür.

“Kabinetim” in yeni versiyasında təqdim edilən ən son təklifləri nəzərdən keçirmək üçün istifadəçilərin heç bir bölməyə keçid etməsinə ehtiyac yoxdur. Belə məlumatların “Kabinetim” hesabının ana səhifəsində əks olunması abunəçilərə xüsusi endirim və təkliflərdən dərhal yararlanmaq imkanını yaradır.

Tətbiqin yeni versiyasında, həmçinin “push” bildirişlərlə bağlı istifadəçi təcrübəsi təkmilləşdirilib. Bununla da abunəçilər həttə tətbiq açıq olmasa belə, təqdim olunan yeniliklər, kampaniyalar və digər məlumatlara anı giriş imkanı qazanmış olurlar.

Abunəçilərin işini hədsiz dərəcədə asanlaşdır-

ran “Kabinetim” həm iOS, həm də Android əməliyyat sistemlərində çalışır. Tətbiqi abunə haqqı olmadan App Store, PlayStore və Huawei AppGallery-dən pulsuz yükləmək mümkündür. “Kabinetim” avtomatik yenilənmədiyi təqdirdə, yükləmə üçün bit.ly/Kabinetim keçidindən istifadə etmək olar. Həmçinin *110# kodunu yığmaqla da tətbiqi yükləmək üçün birbaşa keçid linki əldə etmək mümkündür.

“Kabinetim”lə Azercell-in IVI, Bookmate, NNTV, SberZvuk və BluTV tətbiqlərinə abunə olmaq, həmçinin onları dostları ilə paylaşmaq bonus balans qazanmaq mümkündür. Qeyd edək ki, “Kabinetim” tətbiqini yalnız smartfon deyil, həm də rahatlıqla veb platformada işləmək mümkündür. Proqramdan istifadə zamanı meqabaytlar xərclənmir. Tətbiqin funksiyalarından faydalanmaq üçün sadəcə Azercell nömrəsi qeydiyyatdan keçirilməlidir. Azercell şirkəti abunəçilərinə ən yaxşı rəqəmsal təcrübəni bəxş etmək məqsədilə “Kabinetim” tətbiqini daim inkişaf etdirəcək.

Azercell Paralimpiyaçı idmançılarımıza da dəstək olur

Tokio 2020 XVI Yay Paralimpiya Oyunlarında mobil operator Azərbaycan Milli komandasının məğrur tərəfdaşdır.

Avqustun 24-də Tokioda XVI Yay Paralimpiya Oyunlarına start verilir. “Azercell Telekom” MMC Milli Paralimpiya Komandasının məğrur tərəfdaşı olmaqla növbəti dəfə ölkəmizdə paralimpiya hərəkatına sədaqətini nümayiş etdirir.

Təqdirəlayiq haldır ki, bu oyunlarda Milli Paralimpiya komandası rekord sayda lisenziya ilə Azərbaycanı təmsil edir. Tokioda yarışacaq Azərbaycan Milli Paralimpiya Komandasına 23 kişi və 12 qadın olmaqla 35 idmançı daxildir. İdmançılarımız altı idman növü: cüdo, atletika, taekvondo, pauerlifting, üzgüçülük və güllə atıcılığı üzrə 47 kateqoriyada medallar uğrunda mübarizə aparacaqlar. Bu il açılış mərasimində Paralimpiya çempionu Oloxan Musayev komandamızın bayraqdadır.

Azercell Tokio 2020 XVI Yay Paralimpiya Oyunlarında məğrur tərəfdaş olmaqla, oyunların ruhunu paylaşmağa və paralimpiya hərəkatının təşviqinə kömək edir. Böyük sosial əhəmiyyəti olan və mənavi dəyərləri əks etdirən Paralimpiya oyunları dünya idman hərəkatında ən önəmli hadisələrdən birinə çevrilməkdədir.

Son illər Paralimpiya oyunlarında iştirakçıların sayı və ölkələrin coğrafiyası ildən-ilə artır.

Azərbaycanda da paralimpiya hərəkatına xüsusi diqqət yetirilir. Azercell şirkəti 2014-cü ildən etibarən Azərbaycan Uşaq Paralimpiya Komitəsinə dəstəkləyir. Bu dəstək sayəsində hazırda sağlamlıq imkanları məhdud olan 200-ə yaxın uşaq və yeniyetmə 10 idman növü üzrə məşğul olur, kütləvi idman tədbirləri, yerli və beynəlxalq əhəmiyyətli yarışlarda iştirak edirlər. Bu uşaqların cəmiyyətdə inteqrasiya olunmasına dəstək vermək və onların idmana həvəsini artırmaq məqsədilə “Azercell Telekom” MMC-nin iştirakı ilə hər il ölkəmizdə Uşaq Paralimpiya oyunları təşkil edilir.

Qeyd edək ki, sentyabrın 5-dək davam edəcək XVI Yay Paralimpiya Oyunlarında dünyanın 136 ölkəsindən 4400 idmançı iştirak edir. Azərbaycanlı idmançılar indiyədək Paralimpiya Oyunlarında 9 qızıl, 18 gümüş, 11 bürünc olmaqla ümumilikdə 38 medal əldə ediblər. Olimpiya dəyərlərinə dəstək olan Azercell şirkəti idmançılarımız üçün sayca 7-ci olan bu oyunlarda komandamıza əzmlə çıxış etməyi, möhtəşəm qələbə ilə Vətənə dönüşü arzulayır.

Təsisçi:

Akademik Ziyad SƏMƏDZADƏ

Baş redaktor:

Aytən SƏMƏDZADƏ

ELMİ-REDAKSİYA ŞURASI:

Ziyad Səmədzadə, Akif Musayev, Vahid Novruzov, Ədalət Muradov, Qüdrət Kərimov, Elşən Hacızadə, Süleyman Qasımov, Mirqasım Vahabov, Bəyalı Ataşov, Məiş Əhmədov, Aydın Hüseynov, Rəsul Balayev, Müşfiq Atakişiyev, Zəhid Məmmədov, Ayten Səmədzadə, Elşad Səmədzadə

Dizayner:
Lamiyə NƏBİYEVA

Redaksiyanın ünvanı:
Əliyar Əliyev küçəsi, 7
Redaksiya: +99412 566 09 60
Faks: +99412 514 14 27
Mühasibatlıq:
+99412 566 63 08

Dərc olunan materiallardakı fikirlər Azərbaycan dövlətinin mənafeyinə uyğun gəlməlidir. “İQTİSADİYYAT” qəzetinin kompüter mərkəzində yığılmış və səhifələnmis, “Azərmedia” MMC mətbəəsində çap edilmişdir. Lisenziya: 022201; İndeks: 0355; Tiraj: 1500